

MER ATT GÖRA
Pressat schema
för språkvetare

OTIDSENLIG ENKÄT
Kritik mot
tidsmätning på UB

INGEN TID ATT SLÖSA
Rädslan att inte
ha något att göra

GUJOURNALEN

NYHETER OM GÖTEBORGS UNIVERSITET

Clown som sopar rent

Ta vara på det livslånga lärandet!

GÖTEBORGS UNIVERSITET intar återigen positionen som landets mest populära lärosäte bland studenter. Antalet sökande i mitten av april var över 60 000. Av dessa var nästan 34 000 sökande i första hand.

Att antalet sökande ökat inför höstterminen 2009 speglar naturligtvis situationen på arbetsmarknaden, men också att rekordmånga studenter lämnar gymnasieskolan i år och nästa år. Behörighetsreglerna för tillträde till högre utbildning kommer att ändras till nästkommande hösttermin. Det är också ett skäl till att fler söker sig till högskolan nu.

Det ökade intresset för högre utbildning innebär i många fall att antalet sökande till redan mycket efterfrågade utbildningar som läkarutbildning, juristutbildning, socionomutbildning, ekonomutbildning, journalist- och medieutbildning ökat ytterligare, men särskilt glädjande är att också antalet förstahandsökande till lärarutbildningens olika inriktningar stigit.

REGERINGEN HAR I EN proposition aviserat införandet av studieavgifter för studenter utanför EU/EES-området. När detta kommer att ske är däremot oklart. Om sådana avgifter införs innebär det sannolikt att inflödet av studenter från tredje världen minskar. Det vore olyckligt av flera skäl. Ett lärosäte med Göteborgs universitets ambitioner och omfattning behöver internationella studenter med olika bakgrunder, som dessutom på sikt kan agera som ambassadörer för vårt universitet.

Göteborg som stad har av samma

anledning också nytta av internationella studenter. De bidrar dessutom ekonomiskt till staden, eftersom studenterna betalar sin hyra och konsumerar varor och tjänster av skilda slag. Ytterligare en anledning är att staden och regionen behöver deras kompetens i olika kunskapsintensiva verksamheter.

Politikerna förbereder också införandet av anmälningsavgifter för studenter från tredje världen. Det är bra, eftersom det skulle minska antalet obehöriga sökande och därmed en del kostnader för antagning och liknande.

DEN EKONOMISKA KRISEN har inneburit att man från politiskt håll alltmer kommit att intressera sig för den högre utbildningen. Det får naturligtvis inte betyda att högre utbildning bara ses som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd, utan som något viktigt och väsentligt för samhället både på kort och lång sikt.

Det är alltså dags att fokusera på högre utbildning efter flera år av fokus på forskning och forskningens betydelse för tillväxt och för samhällsutvecklingen. Vad som behövs är ett helhetsgrepp på högre utbildning, dess syfte och dess finansiering och att landets universitet och högskolor får de bästa förutsättningar att driva en högre utbildning för framtiden.

Av den anledningen är det oroande att ta del av olika förslag som går ut på att begränsa möjligheterna till studiemedel, som till exempel den studiesociala kommitténs förslag att begränsa studiemedlen i ett första steg till fyra år. Också

förslag om att införa studieavgifter generellt för att öka examinationstakten i den högre utbildningen är enligt min mening kontraproduktivt. Göteborgs universitet avvisar tanken på ytterligare begränsningar i möjligheten till studiemedel.

POLITIKERNA FÅR HELLER INTE glömma att en viktig del i svensk högskoleutbildning sedan 1970-talet just är det livslånga lärandet, vars betydelse blir särskilt tydlig i samband med ekonomiska kriser som den vi nu genomlider. Tyvärr innebär satsningen på det livslånga lärandet att svensk högskoleutbildning ofta kommer till korta i internationella jämförelser när det gäller examensfrekvenser och effektivitet. Men fördelarna med att återkommande under livet uppdatera sin kompetens är så oändligt mycket större än nackdelarna med att hamna långt ner i den internationella statistiken.

TILL SIST VILL JAG tacka för många goda arbetsinsatser under den gångna terminen och önska er alla en riktigt skön och avkopplande sommar

Pam Fredman

redaktionen

Med ny teknik ökar förväntningarna

DET HÄR NUMRET kommer ut mitt i sommaren och något senare än vad som var tänkt. Planeringen håller inte alltid riktigt.

Det finns en förväntan att ny teknik ska lösa alla problem och göra livet enklare men, som tekniksociologen Olle Hagman påpekar, leder tekniken också till större förväntningar på vad vi ska hinna med.

Numera tas det för givet att alla alltid är nåbara och uppkopplade. Det är ingen tillfällighet att det är de bärbara minidatorerna som säljer bäst. För inte så länge sedan var det inte alla som hade mobiltelefon och man fick acceptera att vänta på svar. Idag ska allting gå så mycket snabbare, inte ens semestern ses som helig. Det paradoxala med den nya tekniken är att den är så väldigt fantastiskt och roligt att vi inte vill vara utan den ens när vi är

lediga. Vanans makt är så stark. Men om vi inte stänger av får hjärnan aldrig vila, vilket är ett problem enligt medicinaren Henrik Sjövall. Hjärnan hinner varken ta emot eller strukturera all information, vår egen bandbredd har helt enkelt inte utvecklats i takt med tekniken. Precis som en hårddisk behöver vår hjärna defragmenteras då och då för att fungera normalt. Det sker naturligt under natten när vi drömmer men vi behöver också ta det lugnt och inte göra något särskilt. Så ta vara på de tillfällen av stillhet och ro som ändå finns. Stäng av mobilen en stund och var onåbar åtminstone någon tid på dagen. Strunta i alla måsten och plikter.

Det gäller också att hantera teknik på ett vettigt sätt. Det är alldeles för lätt att skicka ut mejl till alla möjliga intresserade och vidarebefordra till

hela avdelningen. Gör dig själv och alla andra en tjänst och sluta upp med detta tidsslöseri!

Vårt behov av att jaga tid kan du läsa mer om i detta nummer.

Vi hoppas att ni alla får en härlig och underbar sommar. Själva gör vi ett uppehåll och återkommer med ett nytt nummer i början av oktober.

Vi tackar alla som har hört av sig med tips och idéer under våren. Tack också för alla debattartiklar som gör GU Journalen till en av de universitetstidningar som har flest inlägg och högst i tak.

Eva Lundgren & Allan Eriksson

sommar

GU JOURNALEN ÄR EN PERSONAL- OCH NYHETSTIDNING FRÅN GÖTEBORGS UNIVERSITET

chefredaktör & ansvarig utgivare

Allan Eriksson/Tel: 786 10 21
allan.eriksson@gu.se

redaktör & stf ansvarig utgivare

Eva Lundgren/Tel: 786 10 81
eva.lundgren@gu.se

frilansreporter

Viveca Bladh
viveca.bladh@telia.com

fotograf och repro

Johan Wingborg/Tel: 786 29 29
johan.wingborg@gu.se

grafisk formgivning & layout

Anders Eurén

medverkande skribenter

Lena Mossberg & Lasse Lindqvist

korrektur

Robert Ohlson, Välskrivet i Göteborg

adress

GU Journalen, Göteborgs universitet
Box 100, 405 30 Göteborg

e-post

gu-journalen@gu.se

internet

www.gu-journalen.gu.se

tryck

Geson Hylte Tryck

upplaga

6 400 ex

utgivning

7 nummer/år. Nästa GU Journalen utkommer i oktober

manusstopp

18 september 2009

adressändring

Gör skriftlig anmälan till redaktionen. För obeställt material ansvaras ej. För ej signerat material ansvarar redaktionen. Citera gärna, men ange källan. ISSN 1402-9626

omslag

Marcia Pizarro, lokalvårdare
Foto: Johan Wingborg

Mer jobb på samma tid

innehåll

- 3 Mer undervisning, mindre tid**
Institutionen för språk och litteraturer har tagit fram en ny modell för beräkning av tid
- 4 Bred satsning på rättspsykiatri**
Både medicinare, psykologer, sociologer och filosofer ska lösa gåtan med våldsbrott
- 5 "Onödig enkät"**
Flera anställda på UB ifrågasätter nyttan med en detaljerad tidsenkät
- 6 Ny löneenhet ska vässa servicen**
Alla lönehandläggare samlas på ett ställe
- 7 Ja till frihet, nej till Tarschys**
GU vill fortsätta vara en statlig myndighet
- 8–9 Ny organisation trots protester**
"De har inte lyssnat på oss", menar flera vaktmästare på Campus Haga
- 10 Gott helhetsbetyg**
De flesta är nöjda med GU Journalen
- 11 Arkeologer gräver ner minnessaker**
De firar flytten med att lämna historiska spår
- 12–14 Länge leve de digitala infödingarna!**
Smileys förnyar språket, menar Ylva Hård af Segerstad
- 15 Skratterapi på spanska**
Med dockteater lär Marcia Pizarro barnen språk och kultur
- 16-17 På spaning efter den tid som flyr**
Vi fyller våra liv med så mycket aktiviteter att vi inte hinner tänka
- 18-19 Welcome all new Professors!**
This year 53 Professors were celebrated
- 20–21 Pedagogiska pristagare**
I år gick priserna till lärarlaget Stig Grundvall och Ylva Donning samt Samuel Bengmark
- 22 Underskatta inte studenterna!**
- 23 Säg det i toner**
När musikskapande blev något för tekniker

På nya storinstitutionen för språk och litteraturer har en ny modell tagits fram för beräkning av undervisningstid.

Mer rättvist, säger ledningen. Men reformen har rört upp känslorna.

– Något har gått snett, säger Ulla Åkerström. Jag får mycket mer undervisning fast mindre tid.

I GRUND OCH BOTTEN handlar det om vilken ersättning och tid som ska ges för undervisning. I det nuvarande arbetsavtalet står inget om antal timmar, utan det är upp till varje institution att själv bestämma. På flera av de före detta språkinstitutionerna har ersättningen räknats utifrån en traditionell schablon: en undervisningstimme är lika med fyra klocktimmar. Men i den nya modellen är grundprincipen tre timmar för varje undervisningstimme. I den tiden ingår förberedelser, examination och undervisning. För vissa särskilt rättningstunga kurser utgår dock ett tillägg. Om kursen däremot är ny för läraren blir ersättningen fyra timmar första gången kursen ges. Men om en och samma kurs ges flera gånger eller för olika grupper ges bara tre timmar första gången och två timmar övriga gånger.

Ulla Åkerström, som är lektor i italienska, är mycket kritisk till institutionens nya modell.

– DETTA DOKUMENT har aldrig varit ute på någon remissomgång bland institutionens anställda och således finns det ingen förankring bland personalen.

Men detta stämmer inte, menar institutionens prefekt Gunhild Vidén.

– Omorganisationen genomfördes genom arbetsgrupper vid de blivande institutionerna, där alla anställda hade möjlighet att medverka. I gruppen som arbetade med beräkning av undervisningstid deltog ett antal av de gamla institutionernas studierektorer.

Den nya modellen slår olika. För lektorer på gamla institutionen för romanska språk är det en klar försämring, hävdar Ulla Åkerström. När hon räknade efter hur den nya beräkningen slog, blev hon förskräckt. Hon skulle få lägga ner samma arbete på undervisning motsvarande 50 procent som hon förra året gjorde på 75 procent av tiden. Alltså en ökad arbetsbelastning med ungefär 20–25 procent.

– Det är inte klokt. Det är i realiteten en smyghöjning av undervisningen för att komma till rätta med den dåliga ekonomin. Men man kan inte bara lägga ut fler arbetsuppgifter på folk, utan det kräver att man först provar andra lösningar. De förändringar som genomförs, riskerar att

gå ut över undervisningens kvalitet.

Gunhild Vidén säger att det kan finnas personer som drabbas hårdare än andra men att det inte är hela bilden.

– Beroende på vilka förutsättningar man haft vid sin gamla institution kan säkert somliga uppleva den nya modellen som en försämring, medan den för andra kan vara en förbättring. Det gäller till exempel för adjunkter som ofta har en ren undervisningstjänst med mycket av den tunga undervisningen. Fördelen är att det nu blir genomskinligare vad som ingår i en lärares arbetsuppgifter och då blir det också lättare att jämföra skillnaderna mellan olika yrkesgrupper.

ULLA ÅKERSTRÖM är orolig för att den nya modellen innebär en ytterligare urholkning av den forskningstid som lektorer enligt avtalet har rätt till.

– Om man ger varje lektor 10 procent forskning men samtidigt höjer arbetsbördan på undervisningssidan, har man inte uppnått något mer än frustrerad personal som går på knäna och inte hinner forska. Det är pinsamt för en verksamhet som säger sig värna om hög kvalitet och forskningsanknuten undervisning.

Gunhild Vidén konstaterar att ekonomin spelar roll.

– Vi har de pengar som vi har och de ska vi undervisa för. Min bedömning är att vi nu har nått en gräns som vi inte kan sänka ytterligare utan att det går ut över kvaliteten. Om vi inte har råd måste vi antingen minska tiden för förberedelser eller antalet undervisningstimmar. Det är ett mycket svårt val. Alla universitetslärare har goda ambitioner. De vill alltid ha så mycket tid som möjligt för att kunna göra ett så bra jobb som möjligt.

Dekan Sally Boyd beklagar att reformen får negativa konsekvenser för en del lärare.

– VI HAR VÄLDIGT SNÄVA ramar utifrån de prislappar som gäller i år. Det är inte bra att det finns lärare som får utföra mer arbete för samma pengar, men det är bättre att ha ett enhetligt och rättvist system än att inte ha något alls.

Institutionen har lovat att den nya modellen ska utvärderas efter en provperiod.

Grundproblemet och det som pekats ut som en orsak till humanioras kris är att ersättningen är alltför låg. Men en ljuspunkt är att universitetsstyrelsen har beslutat att höja prislappen för humaniora och samhällsvetenskap med 10 procent.

– Det ser i alla fall lite ljusare ut för framtiden, konstaterar Sally Boyd.

Allan Eriksson

Satsning på rättspsykiatri

Varför begår vissa människor våldsbrott? Det är en fråga som en ny enhet för rättspsykiatri ska undersöka. Enheten är unik, dels genom det breda samarbetet mellan universitet, sjukvård och olika statliga myndigheter, men också genom sin mångvetenskaplighet.

Det handlar inte bara om medicin och sociologi utan också om filosofi och religion.

DRYGT 60 PROCENT av alla våldsbrott i landet begås av endast 1 procent av alla svenskar i aktiv ålder. Våld är alltså ingen normal företeelse bland vuxna människor.

– De som har de svåraste beteendestörningarna har haft problem redan som barn, förklarar forskningsledaren Henrik Anckarsäter, Sveriges ende nuvarande professor i rättspsykiatri. Den genetiska belastningen är stark, men det är inte så enkelt att det finns en enda gen för kriminellt beteende. Istället handlar det om kanske tusentals samverkande gener och ofta dessutom om olika miljöfaktorer.

Den nya rättspsykiatriska enheten, som har säte i Sahlgrenska Universitetssjukhusets lokaler i Lillhagsparken, invigdes den 8 maj av justitieminister Beatrice Ask. Tanken med enheten är att ha ett så brett perspektiv som möjligt på orsakerna men också behandlingen av våldsvärkare, något som aldrig gjorts tidigare.

– Den gängse uppfattningen har länge varit att kriminalitet är ett samhällsfenomen och inte en sjukdom. Det har gjort att problemen inte gått att hantera medicinskt. Det vi nu gör är att återskapa en plattform för forskning inom rättspsy-

Kriminalitet har länge setts som ett samhällsproblem som inte går att hantera medicinskt, menar Henrik Anckarsäter.

kiatri. Vi kommer att undersöka en rad olika behandlingsmetoder, från mediciner och kognitiv beteendeterapi till sjukgymnastik och akupunktur. En intressant fråga är kostens betydelse där bland annat fettsyrorna omega 3 och omega 6 verkar ha en positiv inverkan på människans beteende. Även sambandet mellan brott och alkohol hör till frågorna.

GROVA VÅLDSBROTT får dramatiska konsekvenser för alla inblandade, inte bara gärningsmannen och offret.

– Det är omöjligt att säga vad exempelvis ett mord kostar i lidande och sjukskrivningar, förklarar Henrik Anckarsäter.

Alla iblandade drabbas, som offrets familj, gärningsmannens familj, socialsekreterare och många fler. Om vi lär oss behandla våldsbrottslingar på ett bra sätt skulle det alltså innebära en enorm vinst för samhället. Allt måste ju vara bättre än att bara läsa in folk.

ÅTTA PROJEKT är redan igång inom enheten, bland annat en tvillingstudie av avvikande uppträdande hos svenska ungdomar samt studier om biologin bakom olika beteenden. Ett projekt kommer att ta upp rättspsykiatrins filosofiska sida. För om grov brottslighet i hög

grad styrs av ärftliga egenskaper, hur stort ansvar har då gärningsmannen själv?

– **VI ÄR OCKSÅ INTRESSERADE AV** etiska frågor som interners rätt att själva bestämma om de vill vara med i forskningsförsök eller delta i behandlingar och om synen på mediciners biverkningar. En annan etisk fråga handlar om huruvida det är ett integritetsbrott att använda de många register som finns över svenska folket för forskning. Jag kan förstå den som tycker att det är fel att registrera människor. Men den som inte anser att själva registren är integritetskränkande, men däremot att det är ett problem att använda dem för forsk-

ning, har jag svårt att begripa. Kunskap som kan hjälpa människor till ett bättre liv borde självklart brukas.

Även juridiska aspekter kommer att diskuteras.

– **SVERIGE ÄR DET ENDA LAND** i världen där alla människor över 15 år räknas som ansvariga för sina handlingar, även psykiskt sjuka. Det finns nu ett förslag att ändra på detta, som i långa stycken går ut på att återgå till det system som fanns före 1965, där "otillräkneliga" undantogs från straffansvar. Jag tycker att detta verkar hopplöst historielöst, förklarar Henrik Anckarsäter.

Eva Lundgren

fakta

Forskargruppen för rättspsykiatri

innebär ett samarbete mellan Göteborgs universitet, Lunds universitet, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Verksamhetsområdet Rättspsykiatri i Region Skåne, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Statens institutionsstyrelse. Åtta forskarprojekt ingår med så skilda forskare som psykiatriker, psykologer, sociologer, sjuksköterskor, biologer, beteendevetare, filosofer och religionsvetare.

På Studentlitteratur utkommer till hösten antologin *Tillräknelighet*, som tar upp filosofiska frågor inom rättspsykiatri. Redaktörer är Susanna Radovic och Henrik Anckarsäter.

www.neurophys.gu.se/sektioner/psykiatri_och_neurokemi/rattpsykiatri.

Genussekretariatet har struntat i reglerna

I sin granskning av Nationella sekretariatet för genusforskning är internrevisionen kritisk mot hur SJ:s årskort har använts och att stora inköp av konsulttjänster har gjorts i strid mot GU:s upphandlingsavtal.

I SEPTEMBER 2007 köpte sekretariatet ett årskort på SJ för 55 000 konor som användes av föreståndaren Ann-Marie Morhed. Internrevisionen har påpekat att gällande regelverk för årskort inte har följts. Bland annat saknas kommentarer till ett antal av resorna, kortet har varit öppet för resor under helger och semester och ingen resejournal har förts löpande under året. I efterhand har föreståndaren

rekonstruerat en resejournal över privata resor som också blivit förmånsbeskattade. Året därefter köptes ett nytt årskort och då upprättades ett avtal mellan styrelsen och föreståndaren. I detta reglerades hur kortet skulle användas och förvaras.

– Det är okej att köpa in årskort för resor i tjänsten men om det används privat ska dessa resor beskattas som en förmån. Kortet ska förvaras på institutionen när det inte används, säger internrevisionschef Jan Sandvall.

EFTER EN GRANSKNING 2005 upptäckte internrevisionen att sekretariatet anlitat två konsultföretag under 2004 utan att ha tecknat ett så kallat direktköpsavtal.

Trots påpekanden från internrevisionen fortsatte sekretariatet till och med 2008 att köpa in tjänster från samma bolag avseende "konsultationer" samt "chefssupport" till ett totalt värde av 679 000 kronor inklusive moms. Enligt internrevisionen är det ett "klart avsteg från GU:s inköps- och upphandlingspolicy".

– Alla kan göra misstag och fel kan rättas till. Men det är allvarligt och oacceptabelt att man struntar i våra rekommendationer och väljer att inte lyssna, säger Jan Sandvall som tillägger att sekretariatet nu, på internrevisionens inrådan, har vänt sig till GU:s upphandlingsenhet.

Fakultetens svar är skarpt formulerat.

Sally Boyd, dekan på Humanistiska fakulteten, skriver att sekretariatet organisatoriskt är knutet till fakulteten:

"DET FAKTUM ATT Humanistiska fakulteten inte äger frågan om sekretariatets uppdrag och budget innebär naturligtvis inte att sekretariatet inte lyder under samma krav på ekonomisk styrning, redovisningsregler med mera som all annan verksamhet inom universitetet. Sekretariatet och dess föreståndare har inget tolkningsföreträde av gällande regelverk."

Allan Eriksson

På UB räknas varje minut

UB genomför en arbetstidsenkät för att ta reda på vad alla gör. Men varför? undrar flera medarbetare.

– Enkäten är helt onödig, säger en anställd på UB.

DET UTTALADE SYFTET med undersökningen är att se vad som görs på UB, hur mycket tid som gemensamt läggs på olika arbetsuppgifter och hur många som arbetar med samma saker. Närmare 200 anställda har blivit ombudade att föreställa sig en normal arbetsvecka och så exakt som möjligt ange hur många minuter de lägger på olika arbetsuppgifter. Totalt 2 400 minuter ska fördelas på någon eller flera av 60 fördefinierade arbetsuppgifter. Dessutom ska tiden för friskvård och pauser specificeras i antal minuter under en vecka.

ARBETSLIVSFORSKARE Tommy Isidorsson på institutionen för arbetsvetenskap, som gjort flera studier om arbetstider, är kritisk mot metoden.

– Att fylla i en enkät per minut är otroligt svårt om inte omöjligt. Om man gör flera saker samtidigt, hur ska man rapportera det? Ett alternativt sätt är att ha en klocka vid sin sida som ringer varje halvtimme och att man rapporterar vad man gör. Men det blir ändå svårt.

Risken är att tillförlitligheten blir låg, menar Tommy Isidorsson. En säkrare metod är att filma med en videokamera, men det förutsätter att personerna sitter stilla vid sina arbetsplatser. En nackdel är dock att det är integritetskränkande.

Det har varit flera turer om undersökningen. Den skickades ut den 6 april, men när facken fick nys om att enkäten hade gått ut utan deras godkännande uppmärksammade de sina medlemmar att inte svara på den. Men efter MBL-förhandlingen den 28 april kom båda parter fram till att oenig-

heten grundade sig i ett missförstånd. Då slogs det fast att syftet inte var något annat än det som framgick i förordet till enkäten. Dessutom garanterar UB:s ledning att enkäten efter insamlandet ska behandlas anonymt och att resultatet bara kommer att sammanställas på gruppnivå. Oron för att svaren skulle kunna spåras till enskilda individer har hela tiden varit obefogad, menar biträdande överbibliotekarie Mats Cavallin.

– SYFTET HAR ALDRIG VARIT att ta reda på vad varje person gör utan det är det samlade resultatet som är intressant. Men vi måste pricka av att alla svarar, säger han. Inget fel på intentionen att ta reda på vad medarbetare gör men vad är nyttan med en detaljerad tidsenkät? Det undrar flera anställda som GU Journalen talat med.

– Ambitionen att få en bild av hur mycket tid som läggs på olika uppgifter verkar väl lovvärt, säger en medarbetare som vill vara anonym. Men det kommer naturligtvis inte att leda till något. Och som den föregående, kommer den snabbt att glömmas bort och läggas till handlingarna. Den är helt meningslös. Den intressanta frågan är varför man gör den? Och varför i minuter?

En annan medarbetare tycker att cheferna borde veta vad de anställda gör.

– Gör de inte det är de inga bra chefer. Det här är ett slöseri med tid, pengar och engagemang. Om enkäten ska göras måste man kunna motivera varför. Men problemet är att en tidsstudie är otidsenlig och ett alltför trubbigt instrument.

EN ANNAN MEDARBETARE, som inte heller vill figurera med sitt namn, menar att medarbetare på UB är ganska luttrade.

– Det är inte första gången det händer märkliga saker. Vi har ingen förtroendear-

betsid utan stämpelklocka och är vana att räkna minuter eftersom det finns ett system för varje ärende. Jämfört med andra på universitetet är vi nog väldrillade och ställer oss snällt i leden. Men varför har enkäten inte föregåtts av någon diskussion på arbetsplatsen?

Rolf Johansson, IT-utvecklare på digitala biblioteket, har än så länge bara skrivit ut enkäten och ögnat igenom den.

– JAG FÅR ÅNGEST. Den är väldigt omfattande och fördelad på många områden. Det är kanske enklare för vissa att i minutt beskriva en vanlig vecka men för mig som utvecklare finns ingen typisk arbetsvecka. Man kan säkert komma undan med att fylla i den på en kvart, men i så fall blir resultatet inte rättvisade. Jag får förmodligen lägga ett par timmar på den.

Rolf Johansson undrar vad man ska ha enkäten till. Frågan är också hur man svarar. Fyller man i det som förväntas av en eller så korrekt som möjligt? Och den vecka man väljer kanske inte är representativ.

– Man kan alltså inte vara säker på att resultatet stämmer. En bättre lösning hade varit att föra samtal i grupp istället för att göra en anonymiserad enkät.

FLERA KLAGAR PÅ att det tar för lång tid att ge en exakt redogörelse per minut. För Helena Brännström, universitetsbibliotekarie på Kvinnohistoriska samlingarna, tog det minst ett par timmar att svara på enkäten.

– Själva ifyllandet tog inte så lång tid men däremot tankearbetet. Man fick skriva ut enkäten i förväg och fundera på vad som ingår i ens arbetsuppgifter, men problemet är att inte alla uppgifter finns med eftersom vi inte har blivit tillfrågade om enkäten i förväg.

De fackliga organisationerna säger

att de är nöjda. De har fått gehör för sina medlemmars synpunkter.

– Vi är tveksamma till den här typen av undersökningar, som är otidsenliga, men det är bra att UB:s ledning efter våra påtryckningar har anonymiserat enkäten och att man kommer att dela upp resultatet gruppvis, säger Rune Fredriksson på Saco.

Överbibliotekarie Agneta Olsson tror att enkäten kommer att ge en bra bild av bibliotekariernas arbete idag. Det är en bild som förändrats radikalt sedan i mitten av 1990-talet. Det hänger bland annat ihop med den snabba utvecklingen av elektroniska tidskrifter och databaser och det nya sättet att söka information ställer högre krav på bibliotekariernas kompetens.

Varför måste tidsenkäten vara så detaljerad?

– Vi vet naturligtvis vad våra medarbetare gör, men vi vet inte den samlade tidsåtgången för olika arbetsuppgifter på våra 10 bibliotek. Det kan finnas arbetsuppgifter som tar längre tid än vad vi känner till och då är det väl bra att få kvitto på det? Det är olyckligt att det har spridits rykten om att syftet skulle vara ett annat, för det finns inget annat syfte. Vi vill bara kartlägga vad personalen gör.

Finns det inte en risk för att människor svarar vad som förväntas av dem och inte ger en sann bild?

– Det hoppas jag verkligen inte. Jag utgår ifrån att alla svarar så sanningsenligt som möjligt. Självt har jag inte fått några reaktioner på enkäten, den diskuterades på vårt senaste lokala arbetsmiljömöte, säger Agneta Olsson.

Allan Eriksson

Institutet för innovation och entreprenörskap invigt

◆ **Den 1 juni invigdes** Institutet för innovation och entreprenörskap vid Göteborgs universitet.

Institutet ska utbilda entreprenörer, bedriva forskning och fungera som ett nätverk.

– Göteborg har stolta traditioner när det gäller implementering av forskningsresultat, förklarade Olle Larkö, dekan på Sahlgrenska akademien, vid invigningen. Några exempel är magsårsmedicinen Losec och Brånemarks tandimplantat som nu finns i hela världen. Men idag tar det ofta mer än tio år för ny teknik att komma ut på marknaden, och det är alldeles för lång tid, särskilt när det gäller teknik som kan rädda liv. Det blir därför en viktig uppgift för detta institut att medverka till att den tiden förkortas.

Bland annat ska institutet utbilda internationella studenter till entreprenörer och ledare, bedriva internationellt ledande forskning samt erbjuda infrastruktur och nätverk av ledande forskare, experter, affärsmän och andra centrala personer inom innovation.

Institutet hör organisatoriskt till Handelshögskolan där det bygger vidare på tidigare verksamheter inom området. Men målet är att institutet successivt ska utvidga sin verksamhet och så småningom arbeta med universitetets samtliga fakulteter. I en första vända kommer man att fokusera på hälsovetenskaplig forskning, som är skälet till att institutet är placerat på Medicinareberget.

Håll koll på inköpen

◆ **GU:s interna nyhetsbrev** Upphandlingsnytt har bytt namn till Inköpsnytt.

Redaktörer för nyhetsbladet är upphandlare Gustav Bertilson Uleberg och Ulrica Carlsson. Men det är inte bara ett namnbyte utan nyhetsbrevet har också ett förändrat utseende och innehåll med mer fokus på konkreta råd och tips. Syftet är, i korthet, att förenkla inköpen på GU.

Inköpsnytt ska du läsa om du vill ha koll på nyheter och förändringar inom området inköp och avtal: nytecknade ramavtal, pågående upphandlingar och lagförändringar.

Inköpsnytt utkommer med cirka fyra nummer per år.

Skaffa en prenumeration på: gu.se/omuniversitetet/aktuellt/prenumerera/.

Kerstin Brunberg blir ny gästprofessor vid JMG

◆ **Kerstin Brunberg**, tidigare vd för Sveriges Radio, föreslås av institutionen för journalistik och masskommunikation vid Göteborgs universitet (JMG) som ny innehavare av familjen Hjörnes gästprofessur i praktisk journalistik. Syftet med gästprofessuren är att tillföra

studenter och lärare erfarenheter och impulser från kvalificerad yrkeserfarenhet. Till innehavare utses den som gjort betydande insatser inom svensk och utländsk journalistik.

Ny samlad enhet för löner

Snart kommer din lönehandläggare inte längre att finnas i din närhet. Orolig? Det behöver du inte vara. Det ska fungera minst lika bra som tidigare, lovar personalavdelningen. Dessutom finns flera vinster med samordningen.

UNDER LÅNG TID har Riksrevisionen och internrevisionen varit kritiska mot att den decentraliserade löneadministrationen inte rymmer med kraven på hög rättsäkerhet. Efter en lång process är det nu dags för skarpt läge, att slå samman löneadministrationen.

– Ute på kanslierna är det ett fåtal administratörer som hanterar löner för tusentals anställda, säger Hilding Sjöden på personalavdelningen. Vissa är helt ensamma. Det skapar en sårbarhet som hotar rättssäkerheten. Vad händer om någon blir sjuk och inte hinner rapportera in alla löner i tid? Genom att samla alla på ett ställe blir det samordningsvinster och större möjligheter till kompetensutveckling.

Än är det inte klart om alla drygt 20 personer, som i huvudsak arbetar med löner, kommer att flytta med till den nyinrättade enheten på femte våningen på Vasagatan 33. Men direkt efter sommaren, den 1 september, ska omorganisationen vara klar.

EN AV DEM som flyttar med är personaladministratören Else-Britt Fahlin på UB. Hon ser fram emot flytten.

– Det blir spännande och bra på sikt, tror jag. En fördel är att det blir mindre

Else-Britt Fahlin

sårbart och att man kan lära av varandra. Framför allt underlättar det vid perioden kring lönekörning. Det är en enorm tidspress runt den 10:e varje månad, då

får man varken vara sjuk eller ha semester. Eftersom vi blir fler så kan vi hjälpa varandra.

Hon känner redan alla som kommer att ingå i den nya enheten och samarbetet har redan kommit igång.

– Fast efter 38 år på ett och samma ställe känns det svårt att lämna alla goda arbetskamrater för att börja på en ny arbetsplats. Min enda farhåga är att jag kanske inte får ett eget arbetsrum.

ENLIGT PERSONALDIREKTÖR Christina Nordberg är merken väl förberedd, även om det fanns en viss tveksamhet från början. För två år sedan infördes den webbaserade egenrapporteringen, som har underlättat arbetet betydligt. Istället för att behöva knappa in alla ledigheter och semestrar för hand kan nu lönehandläggarna lägga ner tid på att kontrollera att alla rapporteringar och utbetalningar stämmer.

– Nu känner vi oss säkra på egenrapporteringen, säger Christina Nordberg. Samordningen ger oss flera synergieffekter. Bara genom att handläggarna sitter tillsammans kan de fråga en kollega om

något är oklart. Kompetensen breddas, vilket är väldigt positivt.

Egentligen är det ingen dramatisk förändring. Nästan alla stora universitet och högskolor har idag en samordnad löneadministration. Lunds universitet har nyligen genomfört det.

– Majoriteten har centraliserat administrationen med stor framgång, påpekar Christian Wendeldahl, lönechef och ansvarig för den nya enheten. En annan fördel är att vi får en enhetlig tolkning av reglerna med löner, resor, pensioner och försäkringar.

Christina Nordberg menar att det inte finns några krav på rationalisering i projektet.

– DET HANDLAR OM att garantera rättsäkerheten, vilket också kan ha ett ekonomiskt värde som är nog så viktigt. Vi får en professionell administration men det är viktigt att framhålla att dagens hantering fungerar bra och våra handläggare är oerhört kompetenta.

Redan den 1 september ska den nya enheten vara startklar. Då är det bara tio dagar kvar till kommande lönekörning. Hur ska ni klara det?

– Det blir tufft men vi garanterar att alla får sin lön i tid, säger Christina Nordberg.

Mer information finns på: www.pa.adm.gu.se. Där kommer det också att finnas kontaktuppgifter till din personalhandläggare.

Allan Eriksson

De flesta nöjda med rapporteringen

Snabbt och effektivt. Bra med överblick och smidigt att själv hålla koll på sin lön, semester och sina resor. Så kan man sammanfatta enkäten om egenrapporteringen, som blev klar nu i våras.

“DET ÄR MILJÖVÄNLIGT och ekonomiskt”. “Alla gör sin egen rapportering, inga blanketter och papper som ska kopieras, arkiveras och skickas till höger och vänster.” Inga blanketter kan fastna på vägen.”

Det är några positiva röster om egenrapporteringen som utvärderades i höstas med en enkät till alla anställda. Cirka 60 procent svarade.

– Det är ett förvånansvärt bra resultat. Man har ju hört en del rykten om att det skulle finnas ett stort missnöje, men vår undersökning visar att de flesta är nöjda, konstaterar Katerina Tzova på personalavdelningen.

Resultatet visar att 93 procent använder egenrapporteringen någorlunda regelbundet. Mer än 50 procent av dem är lärare/forskare, doktorander och annan undervisande personal. De flesta går in i systemet någon gång per månad. De allra flesta, 72 procent, tycker att egenrapporteringen fungerar ganska eller mycket bra. De flesta funktioner upplevs som ganska lätta att hantera. Inte helt överraskande ger användare som rapporterar ofta högre betyg för användarvänlighet jämfört med dem som använder det sällan. Däremot upplevs rapporteringen av ledigheter och resor som något besvärligare och det är ett område där två tredjedelar hade behövt mer support. Framför allt är det redovisningen av utlandsresor som ställer till mest bekymmer.

De flesta tycker att det nya systemet är bättre jämfört med hur det var före införandet. Hela 84 procent anser att det är bra att själv kunna sköta rapporteringen

av sina ledigheter, tillägg och sjukdomar.

Men det finns också kritik. En del anser att det tar för lång tid, att det finns tekniska problem och att vissa delar av rapporteringen är för svår.

Sammantaget upplevs det nya verktyget som nyttigt och enkelt. Fördelarna är den höga tillgängligheten, att det är plats- och tidsberoende och att man alltid har tillgång till aktuell information utan att be om hjälp av en administratör.

– En fördel med egenrapporteringen är att den fungerar dygnet runt, var som helst i världen och att den finns på både svenska och engelska. Du har alltid tillgång till information om din lön och saldons vilket gör att du kan sitta hemma med familjen och planera när du ska ha semester, säger personaldirektör Christina Nordberg.

Allan Eriksson

GU vill ha ökad frihet

– Men inte som Tarschys föreslår

GU vill ha ökad frihet men är skeptiskt till förslaget att gå mot en ny självständig organisationsform, enligt universitetets remissvar. Det är bättre att universiteten förblir statliga men får en särställning i grundlagen, tycker GU.

DANIEL TARSCHYS UTREDNING om ökad frihet för universitet och högskolor har diskuterats och debatterats livligt sedan den presenterades i december förra året. Även om de flesta vill öka självbestämmandet går meningarna isär om hur långt man bör gå. Göteborgs universitet intar i

P-O Rehnquist

likhet med Lunds universitet en mer försiktig hållning. Framför allt är GU tveksamt till några av utredningens huvudförslag. – Det som är positivt är utredningens problembeskrivning och att man vill ta ett större grepp, säger förvaltningschef P-O Rehnquist. Det räcker inte att bara ändra lite här och där i högskoleförordningen. Universiteten har helt andra förutsättningar och mål än statliga förvaltningsmyndigheter som exempelvis tullen, polisen och länsstyrelserna. Samtidigt är vi tveksamma till att helt skilja lärosätena från staten.

GU FÖRESLÅR i stället att universitet och högskolor upphör som förvaltningsmyndigheter men kvarstår inom staten som en specifik form av myndighet.

– Universiteten bör få en särställning i grundlagen, de kräver en annan reglering än vanliga statliga myndigheter. Man kan ändå uppnå de fördelar som Tarschys förespråkar. Den lösning, som vi förordar,

ligger i linje med Sten Heckschers alternativa förslag om att öka lärosätenas autonomi inom ramen för existerande verksamhetsform. Vi tror att det blir lättare att vinna acceptans för ett sådant förslag, såväl inom akademien som politiskt. Trots allt är det ju staten och skattepengar som till största delen finansierar vår verksamhet.

Fördelen med Sten Heckschers förslag är att universiteten, enligt P-O Rehnquist, slipper en snärskog av kompletterande avtal med staten som annars skulle krävas.

Är universiteten generellt dåliga på att utnyttja den frihet som finns inom dagens system?

– Ja, så är det nog till viss del. Men det ändrar inte den allmänna problembilden som Tarschys så väl beskriver. Vi ser också i vilken riktning universiteten i vår omvärld rör sig. Det räcker med att gå till de nordiska grannländerna, påpekar P-O Rehnquist.

Allan Eriksson

”Universiteten bör få en särställning i grundlagen, de kräver en annan reglering än vanliga statliga myndigheter.”

EN HUVUDTANKE i autonomiutredningen är att landets lärosäten själva ska få bestämma om sina strategiska program och vetenskapliga profiler. Dessutom ska universitet kunna ta emot donationer, äga egendom, bilda bolag – självständigt eller med partner – och ta aktiv del i student- och forskarbostäder. Det öppnar för nya möjligheter att samverka med företag och andra svenska och utländska lärosäten, till exempel genom att erbjuda gemensamma utbildningar.

Att lärosätena får en ökad rörelsefrihet tycker P-O Rehnquist är mycket bra.

– Ett näraliggande exempel på hur omständligt det är idag är vårt samarbete med Chalmers. Det är mycket svårt att hitta enkla former för gemensamma verksamheter som håller juridiskt.

fakta

Autonomiutredningen

Det är inte bara i Sverige som röster höjs för ökad självständighet utan det är en del i en europeisk tendens. Huvudsyftet med förslagen är att värna akademisk frihet och samtidigt främja dynamik, konkurrenskraft och förnyelse. I ett föränderligt samhälle måste lärosätena kunna agera snabbt och kraftfullt, menar Daniel Tarschys i utredningen *Självständiga lärosäten*.

En konsekvens om förslaget blir verklighet är att lärosätets medarbetare upphör att vara statsanställda. Det blir resultatet när universitet och högskolor upphör att vara statliga myndigheter och istället får en ny organisationsform kallad självständiga lärosäten. Men det blir inga förändringar i anställningsvillkoren.

Fetmaforskning får EU-pengar

◆ **Suzanne Dickson**, professor i fysiologi vid Sahlgrenska akademien, får drygt fyra miljoner kronor från EU till forskning om hjärnans belöningsystem och dess koppling till fetma.

– Om vi ska kunna stoppa den globala fetmaepidemin behövs bra mediciner. Det första steget i att utveckla sådana mediciner är att förstå hur kroppens egna hormoner reglerar aptiten och kroppsvikten, säger Suzanne Dickson.

Hennes forskningsprojekt ingår i ett europeiskt forskningsprojekt som totalt får tre miljoner euro från EU, motsvarande drygt 31 miljoner kronor. Utöver Suzanne Dicksons forskargrupp ingår sju andra grupper från Storbritannien, Frankrike och Tyskland.

Håll igång efter 60

◆ Främst tre faktorer

sticker ut när man studerar 90-åringar som haft ett gott åldrande. De har varit påtagligt fysiskt aktiva genom hela livet, många har också lyckats hålla kvar sina sociala kontakter så länge de fanns i livet.

Dessutom har de fortsatt odla sina intellektuella intressen, som läsning, bridgespel, konsertbesök och liknande.

Detta berättar professor emeritus Sten Iwarsson i sin nyutkomna bok *60 skäl att hålla igång efter 60*. Där diskuteras också varför vi blir så gamla i Sverige, konsten att åldras med behag samt vilka fysiska aktiviteter man ska satsa på för att må bra.

Boken går att köpa direkt på nätet från Säve Förlag, www.saveforlag.se.

Stipendier i arbetarkultur

◆ **Centrum för arbetarkultur** utlyser två stipendier på 2 500 kronor till uppsatsskrivare som bidragit till kunskapen om arbetarkultur i samtiden eller i det förflutna.

Uppsatserna ska handla om ämnen som berör LO-kollektivets medlemmar. Det kan gälla arbetarhistoria, undersökningar av arbetsliv, familj och fritid, boende eller politik. Aktuella samtida ämnen är lika välkomna, till exempel segregationen i den moderna staden, de nya svenskarnas villkor eller arbetare i litteratur, konst och medier som film eller tv.

De två uppsatser som belönas ska vara skrivna under läsåret 2008/2009.

Uppsats med bifogad adress skickas senast 31 augusti 2009 till: Centrum för arbetarkultur, c/o institutionen för kulturvetenskaper, Göteborgs universitet, Att. Birgitta Skarin Frykman, Box 200, 405 30 Göteborg.

För vidare frågor, kontakta Birgitta Skarin Frykman, 031-786 1976, Birgitta.Skarin-Frykman@ethnology.gu.se.

Statsvetare prisas

◆ **Jan Theorell, Sören Holmberg** och Bo Rothstein har tilldelats APSA Comparative Politics Section award for Best Data set.

De har tilldelats priset för för The Quality of Government Dataset, version 15May08.

Utmärkelsen kommer att delas ut i Toronto den 4 september. APSA är en förkortning för American Political Science Association.

SULF

SVERIGES UNIVERSITETS-
LÄRARFÖRBUND.

Vi kan högskolan!

Insatser för staden

◆ **Professor Kerstin Albertsson** Wikland och docent Leif Swärd har fått Göteborgs Stads förtjänsttecken, som delas ut till personer som gjort betydande insatser för staden.

Kerstin Albertsson Wikland är professor i pediatrik tillväxtforskning och var länge föreståndare för Centrum för pediatrik tillväxtforskning.

Leif Swärd är docent i ortopedi vid Sahlgrenska akademien och driver en egen ortopediklinik i Göteborg. Han var under många år läkare för IFK Göteborg och svenska fotbollslandslaget. Sedan 2002 är han läkare för engelska fotbollslandslaget.

Mottagarna av Göteborgs Stads förtjänsttecken utses av Kommunfullmäktiges presidium. Utmärkelsen har delats ut varje år sedan 1948 och består av medalj och en Poseidonstatyett.

GU:s nya webbprofil

◆ **Göteborgs universitet** lanserade den 10 juni en ny webbplats. Den nya webben är en anpassning till universitetets grafiska profil och innebär en del nyheter för besökarna.

– Det var drygt tre år sedan vi senaste förändrade utseendet på webben. Nu är det dags att modernisera och lansera en ny webb. Det mest uppenbara för besökarna är att webbplatsen har blivit bredare med större utrymme för bilder, säger Joakim Schöldbäck, webb utvecklare och designer.

Förändringarna genomförs på de drygt 120 webbplatser som ingår i universitetets gemensamma publiceringssystem och omfattar universitetets samtliga fakulteter utom Handelshögskolan.

– En förbättrad sökfunktion och uppdaterade navigeringsfunktioner hör också till nyheterna. Det finns också större möjligheter för delar av verksamheten att profilera sig tydligare inom ramen för den övergripande grafiska profilen, säger Mikael Stoltz, webbkoordinator och projektledare för lanseringen av den nya webbplatsen.

Lokalvårdare i Våruset

◆ **Den 6 maj** var det dags för Våruset i Slottsskogen. För trettonde året i rad deltog lokalvårdare från Göteborgs universitet. Och i år var intresset större än någonsin, hela 33 lokalvårdare sprang eller gick den fem kilometer långa banan.

– Det är kul att göra något ihop även på fritiden, förklarar lokalvårdsintendent Bonita Wahlberg. För varje år blir vi dessutom fler.

Kepsar och tröjor kom från Seko, anmälningsavgiften stod universitetet för.

– Våruset innebär också fest och musik som får det att rycka i benen, förklarar lokalvårdare Isabell Hawelka. Och efter loppet var det picknick i gräset. Det är tionde gången jag är med och nästa år, då kommer jag också.

FOTO: JOHAN WINGBORG

Vaktmästarna på Sappören är kritiska till fakultetens beslut att införa en gemensam serviceorganisation.
– Man har inte lyssnat på oss, säger Ronny Håkansson.

”Vi känner oss överkörda!”

Planerna på en ny serviceorganisation har vällat protester på Samhällsvetenskapliga fakulteten. Vaktmästare, fack och flertalet institutioner säger blankt nej. Trots det har fakulteten fattat beslut om att införa den i höst.

– **VI KÄNNER OSS ÖVERKÖRDA.** Vår upplevelse är att det inte spelar någon roll vad vi i verksamheten tycker, utan det här ska genomföras till varje pris, säger Fredrik Johansson, vaktmästare på Sappören.

Vad fakulteten vill, är att skapa en ny serviceorganisation med ett gemensamt vaktmästeri som ska serva de två stora campusområdena Haga och Linné.

– Den organisation vi har idag bygger på gamla förutsättningar. De senaste åren har ansvaret för lokaler flyttats över på fakulteten och då är det rimligt att vi även har ansvar för gemensamma servicefunktioner. Jag som dekan har arbetsmiljöansvar, säger Helena Lindholm Schulz och menar att det är en konsekvens av

ett beslut om lokalpolicy som fakulteten tog för ett år sedan, där det slogs fast att ansvaret för lokaler och serviceorganisationen ska vara fakultetsgemensam.

DET VAR MED minsta möjliga marginal som beslutet togs i fakultetsnämnden: 5 röstade för, 4 emot och 2 reserverade sig. Dekan och vicedekan var för, liksom de två studentrepresentanterna.

Mikael Gilljam, lärarrepresentant i nämnden, reserverade sig emot beslutet. Han tycker att fakulteten borde ha utrett andra alternativ.

– Jag har lite andra idéer om vad man kan göra. Frågan är ifall man behöver organisera om ett hyfsat fungerande vaktmästeri, det borde finnas enklare lösningar. Om inte basen i verksamheten fungerar smidigt sprider det en oro i organisationen.

FÖRSLAGET FICK TUMMEN NER vid MBL-förhandlingen i april. Samtliga fackville stoppa planerna och den pågående

rekryteringen av en ny vaktmästare med arbetsledarkompetens.

– Vi är rätt förvånade inför att man kör över alla instanser och alla personalorganisationer, säger Astrid Igerud på OFR/S.

Sekos företrädare Lennart Olsson, som har flest berörda medlemmar, påpekar att han inte har något emot tanken på en gemensam serviceenhet, men att det inte är fruktbart att driva igenom ett förslag när det finns ett så stort motstånd.

– **I ALLA ANDRA SAMMANHANG** är man väldigt noga med att följa vad de i verksamheten tycker, men här går man på slaklina. Det har tydligen gått prestige i den här frågan och fakultetsledningen vill inte backa, säger Lennart Olsson.

Enligt flera vaktmästare som GU Journalen har talat med finns det inget stöd för den nya organisationen. Fredrik Johansson har inga invändningar mot nya arbetsformer men tycker att delar av processen har varit farsartad.

– Vi har fått delta i möten men utan

upplevelsen av att få gehör för våra synpunkter. Vi uppfattar det som att ledningen redan på förhand har bestämt sig och bristen på samråd, medinflytande och förankring strider mot fakultetens policy om hur beslutsfattandet ska gå till, säger Fredrik Johansson.

ÄVEN EXPEDITIONSFRÖMAN Ronny Abrahamsson tycker att förslaget är luddigt och oklart och han är orolig för att det inte kommer att fungera eftersom fakulteten är geografiskt utspridd över två stora campusområden.

– Vi befarar att den nära institutionsanknytningen kommer att gå förlorad. Visst kan det behövas förändringar men inte på det här sättet, säger han.

Men enligt Helena Lindholm Schulz stämmer det inte att vaktmästarna inte har fått komma till tals. De har varit delaktiga i processen och deras synpunkter har tagits på allvar, framhåller hon.

– När vi i början hade ett möte med alla prefekter och vaktmästare tyckte alla att det var en mycket god idé, det fanns bara missnöje med en del av förslaget och där har vi också ändrat hållning för att tillmötesgå vaktmästarna.

Fem institutioner och en centrumbildning har skarpt markerat sitt missnöje. I ett gemensamt remissvar framhåller dessa prefekter att den nuvarande servicen fungerar bra och att det inte finns några skäl för förändring. Dessutom betonar man att en mer hierarkisk organisation inte främjar flexibilitet och kreativitet.

Bengt Carlsson, chefsadministratör vid psykologiska institutionen, tror att det blir en försämring.

– Eftersom vaktmästarna i fortsättningen kommer att vara anställda av fakultetskansliet kommer de att få dubbla identiteter, då institutionerna inte längre har arbetsledningsansvar. Det innebär att de kan få rycka ut var som helst på fakulteten när det uppstår en akut situation. Vår vaktmästare måste handgripligen vara här för att direkt kunna hjälpa våra studenter och lärare. Det är viktigt för vår arbetsmiljö.

- HANTERINGEN ÄR häpnadsväckande och skapar ingen rolig stämning. Här kör fakulteten över dels berörd personal, dels de flesta institutioner och personalorganisationer. Och man kan fråga sig vilken poäng det var att skicka ut förslaget på remiss när man redan hade bestämt sig? Detta är inte förtroendeskapande!

Helena Lindholm Schulz menar att det är det samlade verksamhetsbehovet som i första hand måste vara styrande.

– Man kan inte bara se det utifrån ett institutionsperspektiv, utan vi måste se till hela fakultetens behov och då är det här förslaget bäst, konstaterar Helena Schulz Lindholm.

Oron för att institutioner ska gå miste om vaktmästare är obefogad, menar hon.

- DET FINNS INGEN motsättning mellan fakulteten och institutionerna på det sättet. Det ska finnas en fullgod service på institutionerna men en av fördelarna med den nya organisationen är att det blir lättare med backup om någon skulle bli sjuk.

– Jag har förståelse för att det blir oro i förändringsprocesser, men jag tror inte att det blir så stora förändringar som vaktmästarna befarar. Vi får hantera den osäkerhet som finns. Det kan ta tid att vänja sig vid förändringarna, men jag är säker på att det här blir jättebra, säger Helena Lindholm Schulz.

Allan Eriksson

Ateljé till Hwang

En egen ateljé blir en ny erfarenhet för Philip Hwang, professor i psykologi, när han i november beger sig till Grez-sur-Loing för två månaders arbetsro. Han är den förste forskaren som får detta stipendium från Anna Ahrenbergs stiftelse, som tidigare bara gått till konstnärer och musiker.

– Grez-sur-Loing är ett litet samhälle en bit söder om Paris som i slutet av 1800-talet var en konstnärsidyll dit inte minst skandinaviska målare reste för att få inspiration, berättar Philip Hwang. Det var exempelvis där Carl och Karin Larsson träffades. Vistelsen blir under november till december vilket kanske är synd. Från och med nästa år kommer detta att ändras så att boendet blir i mars till april.

Tillsammans med sin hustru, Ann Frisé, skriver Philip Hwang på en bok som ska ges ut på bokförlaget Natur & Kultur. Det är den han hoppas bli klar med under tiden i Frankrike.

– Boken handlar om ungdomar och unga vuxna och om det moratorium många genomgår under de formbara åren i en människas liv då man förväntas hitta sig själv. Det är ju också en tid som förlängs alltmer, bland annat på grund av arbetslöshet och bostadsbrist. Normalt sett är det väldigt svårt att få mer än några strötimmar här och där för ett bokprojekt. Att kunna koncentrera sig i två månader känns därför verkligen som ett privilegium.

Philip Hwang är aktuell även på ett annat sätt. Från 1 juni är han ny ledamot i Norges Forskningsråd.

- Det är Norges motsvarighet till Vetenskapsrådet, som bedömer forskningsansökningar och fördelar resurser. Men till skillnad från Vetenskapsrådet finns där också experter från andra länder. Jag har haft ganska mycket kontakt med Norge genom åren och har bland annat utvärderat psykologprogrammet vid universitetet i Oslo, opponerat på avhandlingar och varit sakkunnig vid forskningsansökningar. Det är roligt, inte bara för mig, utan för hela Göteborgs universitet, att våra nära band med Norge nu knyts ännu starkare.

Eva Lundgren

FOTO: JOHAN WINGBORG

Campus Linné är ett av två områden vid Samhällsvetenskapliga fakulteten.

Trovärdig tidning som når hela GU

– Tidningen når ut till hela universitetet och de flesta läsare är nöjda. Så sammanfattar medieforskaren Jan Strid resultatet av den senaste läsundersökningen av GU Journalen. Men däremot fallerar distributionen på vissa håll.

DETTA ÄR DEN TREDJE läsundersökningen av GU:s personaltidning. Resultaten är ganska lika över tid, den enda statistiskt säkra förändringen är en ökad läsning sedan 2000.

– De flesta tycker att tidningen är ganska bra och det är nog typiskt för akademiker att inte vara översvallande, säger Jan Strid som har tagit del av webbundersökningen. Tidningens styrka är att läsningen är ganska lik över hela universitetet och att alla fakulteter täcks in. Men tidningen är ingen brandfackla utan uppfattas som ganska lagom.

DEN HÄR GÅNGEN genomfördes undersökningen av företaget Skrivkraft. Av ett slumpmässigt urval av 1 000 anställda svarade hälften. Totalt ställdes 14 frågor som bland annat handlade om i vilken utsträckning de anställda läser GU Journalen, vad de tycker om innehållet, om tidningen upplevs som nyttig och trovärdig samt om innehållet väcker diskussion på arbetsplatsen.

Bland annat visar undersökningen

att distributionen kunde vara bättre. Meningen är att alla ska få tidningen i sitt eget postfack. Men trots att 94 procent uppger att de får GU Journalen till sin arbetsplats är det bara hälften som får den i sitt postfack. En fjärdedel får aldrig det. Särskilt dåligt verkar distributionen fungera på vissa håll inom Sahlgrenska akademien och Naturvetenskapliga fakulteten. Där får de flesta inte ett eget exemplar.

– **DISTRIBUTIONEN ÄR** oerhört viktig, påpekar Jan Strid. Ju personligare en tidning är, desto mer blir den läst. Om tidningen däremot läggs i högar i kafferummet eller i korridoren sjunker läsningen omedelbart. Ingen vill bli behandlad som ett kollektiv.

Att tidningen blir läst hänger också samman med identifikationen med universitetet.

– För de flesta är jobbet på den egna institutionen det allra viktigaste. Men man har ingenting emot att tillhöra universitetet. Tidningen är ett bra sätt att få en vi-känsla, att vidmakthålla att vi på GU är duktiga och stolta över vårt universitet. Sedan kan man tycka vad man vill om ledningen.

Undersökningen visar också att många önskar mer kritisk debatt och ifrågasättande artiklar.

– Det tycker man nästan reflexmässigt är viktigt. En tidning med mycket debatt uppfattas som fristående och självständig

och GU Journalen har inga problem med trovärdigheten.

Undersökningen visar också att närmare 90 procent av läsarna ger tidningen minst godkänt. Våldigt få tycker att tidningen är dålig.

Massmedieprofessor Lennart Weibull menar dock att man ska vara försiktig med att dra för stora växlar av en webbundersökning. Det är särskilt vanskligt att dra slutsatser om förändring då det skett en ändring i undersökningsmetoden.

– Ett problem med webbenkäter är dessutom att människor ofta inte är lika noggranna. På webben ska det gå snabbt och enkelt.

ETT ANNAT MÅTT PÅ läsningen av GU Journalen finns i arbetsmiljöundersökningen. Detta är en mer tillförlitlig undersökning eftersom hela 3 700 medarbetare har svarat. Den visar bland annat att 88 procent tar del av tidningen.

– Det är ett jättebra resultat. GU Journalen är det enda av våra medier som har genomslag över hela universitetet, förklarar Lennart Weibull. Men det finns ett klassiskt centrum-periferiperspektiv som är ett problem. Ju starkare identitet man känner med universitetet desto starkare är motivationen att läsa tidningen.

I båda undersökningarna framkommer att det finns en mindre del som aldrig läser tidningen.

Men det är inget unikt, menar Jan Strid, så är det i alla undersökningar.

LENNART WEIBULL jämför med läsningen av fakulteternas nyhetsblad som tappat läsare.

– En orsak kan vara att de allt oftare läggs ut på webben och då riskerar genomslaget att bli sämre. Det kan vara värt att tänka på innan man bestämmer sig för att överge papperstidningen.

Han tycker inte heller att det är särskilt överraskande att webben ännu inte har de höga läsarsiffror som många förväntat. Men tendensen är ändå klart positiv.

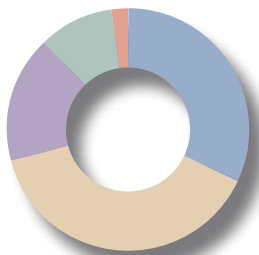
Lennart Weibulls slutsats är att tidningen bör fortsätta satsa på nyheter och debatt om ämnen som är samtalskapande och som väcker nyfikenhet och intresse.

Allan Eriksson & Eva Lundgren

fakta

GU Journalen/läsundersökning

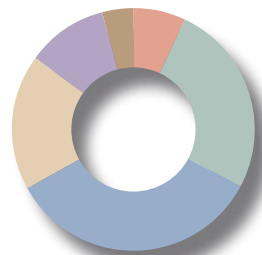
För första gången har även den externa målgruppen fått frågor om tidningen. Av drygt 500 prenumeranter svarade närmare 200. Svaren var generellt mycket positiva. Endast 10 procent hade inte läst något i senaste numret. Hälften ansåg att de hade ganska eller mycket stor nytta av tidningen. Helhetsbedömningen fick mycket högt betyg.

(Arbetsmiljöbarometern)

Andel som tar del av GU Journalen

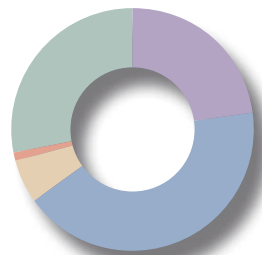
- Varje nummer 32 %
- Bläddrar i varje nummer 39 %
- Läser då och då 17 %
- Läser nästan aldrig 10 %
- Läser aldrig 2 %

(Följande diagram enligt läsundersökningen 2009)

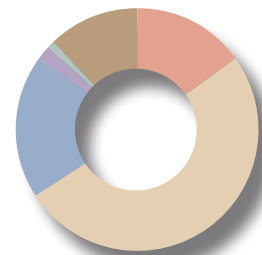
Hur bedömer du din nytta av GU journalen?

- Mycket stor 7 %
- Ganska stor 26 %
- Någorlunda 34 %
- Ganska liten 18 %
- Mycket liten 11 %
- Vet ej/ingen uppfattning 4 %

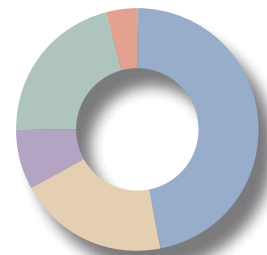
Tycker du att GU journalen ger en objektiv och trovärdig bild?

- Ja, i stor utsträckning 23 %
- Ja, i viss mån 42 %
- Nej, inte särskilt 6 %
- Nej, inte alls 1 %
- Vet ej/har ingen uppfattning 28 %

Helhetsbedömning av GU Journalen

- Mycket bra 15 %
- Ganska bra 51 %
- Någorlunda 19 %
- Ganska dålig 2 %
- Mycket dålig 1 %
- Ingen uppfattning 12 %

Brukar du få ett eget exemplar av tidningen till ditt postfack?

- Alltid 47 %
- Ofta 20 %
- Sällan 8 %
- Aldrig 21 %
- Vet ej/har ingen uppfattning 4 %

EXEMPEL PÅ KOMMENTARER FRÅN ANSTÄLLDA

Kritisk journalistik! Fri debatt!

Ännu mer debatt.

Mer mod. Våga gå emot GU-ledningen och inte bara skriva vad de gillar för så är inte verkligheten.

Vassare bevakning av beslut och konsekvenser, fler reportage med institutionsperspektiv.

En ännu mer kritisk hållning i förhållande till ledningen.

Mer om ekonomi och personal samt organisation.

Formatet är otympligt.

Slöseri att skicka ett ex till samtliga.

Bra, välskriven, snygga bilder men ibland lite tråkig och slätstruken.

EXEMPEL PÅ KOMMENTARER – LÄSARE UTANFÖR GU

GU Journalens starkaste sida är att man använder sin journalistiska integritet genom att ta upp och granska ibland kontroversiella frågor.

Tidningen handlar alldeles för mycket om organisation, budget etc och alldeles för lite om vad ett universitet utför inom undervisning och forskning.

Efter att ha följt universitetstidningar med stort intresse kan jag konstatera att GU:s står i en klass för sig, ingen glassig reklampelare utan undersökande journalistik med goda inslag av debatt. Mycket bra.

Självständig tidning som tar upp intressanta frågeställningar. Har störst integritet bland universitetstidningar i Sverige!

Bra debattsida.

Jättetrevlig, välmata. God förebild för personaltidningar inom universitetsvärlden.

För mycket lekstuga för journalister.

Välskrivna artiklar som ger en bra bild av universitetet.

Ett historiskt avtryck

FOTO: JOHAN WINGBORG

– Jag offerar en flaska vin till Dionysos, förklarade doktoranden Carina Håkansson som skriver på en avhandling om just den gamle vingu- den. Arkeologerna lämnar Hovrätten och flyttar ihop med historikerna på Humanisten.

En flaska rödvin, några doktorsavhandlingar och en flaskpost. Det hör till den något udda samling föremål som framtidens arkeologer kommer att grubbla över när de gräver ut området kring gamla Hovrätten.

Innan arkeologerna lämnade sina tidigare lokaler gjorde de nämligen en ingrävning.

VAD ÄR DÅ EN INGRÄVNING för något?

– Det bör ju vara motsatsen till utgrävning, förklarar Anita Synnestvedt som organiserat projektet. I samband med Vetenskapsfestivalen arrangerade vi nämligen en utgrävning på vår innergård och fann en del intressanta föremål. Det handlade mest om tegel, smidd spik, porslin och gammalt glas som sannolikt kommer från den gigantiska restaurang med plats för 8 000 gäster som låg här under Jubileumsutställningen 1923. Vi fann en hel del kol också från de ugnar man hade då.

Det var när schakten sedan skulle fyllas igen som idén kom med en ingrävning.

– Den tidigare institutionen för arkeologi och antikens kultur och samhällsliv

har ju sedan årsskiftet gått samman med historiska institutionen. Nu ska hela institutionen flytta till gemensamma lokaler på Humanisten. Så i samband med flytten tyckte vi att vi inte bara skulle gräva igen de öppna schakten utan istället lägga ner några föremål så att också framtidens arkeologer får något att fundera över.

Institutionens medarbetare bjöds därför in att under festliga omständigheter gräva ner någon sak som de förknippar med sin tid i huset.

– Jag offerar en flaska vin till Dionysos, förklarade doktoranden Carina Håkansson. Samtidigt skickar jag en bön om att mitt avhandlingsarbete ska gå bra.

– **JAG SKÄNKER EN BURK** med pulverkaffe, förklarade universitetslektor Tove Hjørungdal. Kaffe hör ju trots allt till det viktigaste som finns på en institution.

Studenterna stoppade ner en leksaksgiraff som fungerat som pris i olika tävlingar. Universitetslektor Anders Gustafsson tog tillfället i akt att gräva ner sin doktorsavhandling.

Universitetslektor Håkan Karlsson grävde ner en ganska stor cementbit från

forna Sovjetunionen som han funnit på en kärnvapenbas på Kuba.

– Vi tidsbestämmer ju ofta våra fynd genom att undersöka den tekniska nivån på föremålen, påpekade professor Kristian Kristiansen medan han lade ner en diskett och cd från institutionens fältarbete. Dessa tekniska ting kommer alltså att hjälpa framtidens arkeologer med dateringen.

UNIVERSITETSLEKTOR Ingela Wiman stoppade ner sömnmedel och blodtryckssänkande tabletter i schaktet.

– Det är ju ändå sådant vi lärare har mest behov av.

Och Anita Synnestvedt hade en ganska kryptisk förklaring till nergrävningen av en porslinsmås.

– Vi har använt påklädda måsar i ett arkeologiprojekt och det är till detta minne jag offerar en mås.

Ny hyresgäst i gamla Hovrätten kommer att bli institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori.

Men det gamla antikmuseet blir kvar i lokalerna.

Eva Lundgren

Samarbete för bättre vård

◆ **Gothia Forum** för klinisk forskning heter en ny mötesplats för kliniska forskare som kommit till genom ett unikt samarbete mellan Västra Götalandsregionen, Göteborgs universitet, Chalmers och forskande läkemedelsföretag. Samarbetet ska leda till bättre förutsättningar för klinisk forskning, nya arbetstillfällen i regionen och bättre vård.

– Målet är att göra Västra Götalandsregionen till den mest attraktiva regionen i Europa för högkvalitativ klinisk forskning, säger Kaj Stenlöf, chef för Gothia Forum. Klinisk forskning är en förutsättning för att sjukvården ska fortsätta utvecklas och Gothia Forum ska bli en mötesplats som ger stöd och redskap för kliniska forskare och information om pågående forskning.

Tre miljoner till hjärnforskare

◆ **Professor Carina Mallard** vid Sahlgrenska akademien får tre miljoner kronor i forskningsbidrag från EU:s sjunde ramprogram. Hennes forskargrupp ingår i det europeiska forskningssamarbetet

NEUROBID, Neuroscience on Barriers in Development, som totalt får över 30 miljoner kronor från EU-programmet.

Projektet handlar om att utveckla nya strategier för att skydda hjärnan från skador och förebygga hjärnskador.

Det övergripande målet är att finna nya behandlingsstrategier för barn med cerebral pares och vuxna stroke- och MS-patienter. I Göteborg kommer forskarna framförallt att studera blodhjärnbarriärens roll vid hjärnskada hos nyfödda.

Samtida urbant kulturarv

◆ **Inrätta ett centrum** för samtida urbant kulturarv, lärande och konstnärliga praktiker, föreslår professor Ove Sernhede vid Centrum för kulturstudier. Centrumet ska ligga i Hammarkullen och ha fyra dimensioner: Förberedande kurser riktade till ungdomar från Angered, grundutbildning, forskning samt tredje uppgiften.

Centrumet ska motverka etnisk och social snedrekrytering till högskolan men också skapa ett mervärde för universitetet och dess samarbetspartner. Centrumet ska ligga i skärningspunkten mellan discipliner och verksamheter som socialt arbete, lärarutbildning, urbana studier, kulturvård, arkitektur, kulturstudier, sociologi, etnologi, design, bildkonst, scen och musik. Centrumet ska dessutom upprätta kontaktytor med det lokala samhället och aktivt verka för att delta i och vidareutveckla befintliga offentlighetsstrukturer.

Bara 180 miljoner till GU

◆ **Toward Person-Centered Care in Long-term Illness** heter det projekt med GU som huvudsökande som Energimyndigheten och forskningsråden föreslår får medel från den strategiska forskningssatsningen. Ytterligare sex av de områden som föreslås har GU som medsökande. Störst anslag föreslås Lunds universitet och Chalmers få.

SÖMLÖS

MELLAN OLIKA MEDIER

TEXT Eva Lundgren | FOTO Johan Wingborg

– De kallas digitala infödingar, de ungdomar som sömlöst rör sig mellan olika medier, förklarar Ylva Hård af Segerstad. De får en del av vuxenvärlden att förfasa sig men det har ju ungdomar alltid gjort.

Själv blir hon förtjust när hon stöter på en fantasifull förkortning eller en smiley hon inte sett förut. Det hon forskar om? Språket i sms, chatt, e-post och instant messaging.

KANSKE KOMMER DET NYA sättet att kommunicera, där människor över hela jorden kan få kontakt med varandra, att leda till världsfred?

Eller blir det tvärtom, kaos och upplösning av samhället?

Ja, så funderade människorna för sådär 150 år sedan när telegrafan var ny.

– Ingenting är så nytt under solen som vi vill tro, förklarar Ylva Hård af Segerstad. Ny teknik har alltid lett till både överdrivna förhoppningar och undergångsstämning. Tänk bara på Gutenbergs tryckpress som förstas gjorde så att medeltidens skrivare förlorade sina jobb. Än värre var, för dåtidens lärde, att vanligt folk fick tillgång till böcker.

Ylva Hård af Segerstad är lingvist men sedan oktober 2007 verksam vid IT-fakulteten på Lindholmen. Där är hon områdesansvarig för projektet *Lärande, kommunikation & IT* vid institutionen för tillämpad IT.

Från sitt fönster kan hon se Masthuggskyrkan på andra sidan älven. Den ligger alldeles i närheten av hennes bostad. Varje dag promenerar hon mellan hemmet och färjan med hörlurar i öronen och lyssnar på musik eller ljudböcker. Dessa stunder hör till de mest dyrbara på dagen för Ylva Hård af Segerstad. Hon är nämligen inte bara forskare utan också mamma till två små flickor och särskilt mycket annan egen tid finns helt enkelt inte.

– **I MORSE LYSSNADE JAG PÅ** Marilyn Manson och Radiohead, andra dagar kan det vara Muse eller kanske en bok av Margaret Atwood. iPoden hör till mina käraste ägodelar eftersom jag inte skulle kunna hålla igång mitt stora musik- och litteraturintresse utan den. Den är också bra att ha när man inte kan sova på natten för ingen störs om jag lyssnar på en ljudbok i mörkret.

Den senaste tiden har varit splittrad för Ylva Hård af Segerstad med en massa olika arbetsuppgifter. Ändå tycker hon att det är en ynnest att få vara forskare.

– Jovisst finns det problem. Men det går faktiskt fortfarande att få statliga medel för att forska om sådant som är betydelsefullt i människors vardag. Som lingvist ägnar jag mig dessutom åt något som hör till det viktigaste vi människor gör. Vi är ju sociala varelser som kommunicerar nästan hela tiden. Tänkande, tal och olika sorters interaktion hör alltihop till lingvistikens område.

Men Ylva Hård af Segerstad har också upplevt de mer negativa sidorna av att vara forskare.

Hösten 2002 blev hon något av en kändis när hon disputerade på sin avhandling om ungdomars språk i mejl, chattar och sms, ett område ingen forskat inom tidigare. Telefonen gick varm och de flesta journalister

ville få henne att fördöma ungdomarnas slarviga och felaktiga språk.

– Det var naturligtvis roligt att så många intresserade sig för min forskning. Men jag var utsliten efter ett intensivt arbete på avhandlingen och det blev helt enkelt för mycket. Journalisterna ville ha snabba svar och när jag inte kunde ställa upp med en gång blev jag citerad ändå, ofta felaktigt. En tid var jag till och med tvungen att skaffa hemligt telefonnummer. Jag kände mig som en eländig forskare som inte skötte den tredje uppgiften ordentligt.

Det som Ylva Hård af Segerstad upptäckte var intressant men handlade inte alls om att kritisera ungdomar. Och hon fann inga belegg för att ungdomars chattande och sms:ande skulle förstöra deras språk.

– Tvärtom visar ungdomar, och även äldre användare, ofta prov på stor flexibilitet och kreativitet. De kan

”Ny teknik har alltid lett till både överdrivna förhoppningar och undergångsstämningar.

anpassa sitt språkbruk till olika situationer, användning och funktioner. Man måste faktiskt göra en ganska avancerad lingvistisk analys för att klara av att skicka ett meddelande som både är så kortfattat att det går att skriva med några knapptryck och så tydligt att det inte kan missuppfattas. Dessutom krävs en förmåga att anpassa meddelandet till skilda mottagare beroende på hur

mycket olika personer redan vet om det man vill berätta. Allt detta klarar ungdomarna hur bra som helst.

Förkortningar, där några få bokstäver kan uttrycka en hel mening, kan också smitta av sig på talspråket som lol ("lots of laughter"), cya ("see you") eller varför inte ett nonchalant wft ("what the fuck")? Men det betyder inte att ungdomarna inte kan prata ordentligt när det krävs.

– **SMILEYS FÖREKOMMER** också ofta i sms och chatt, även många finurliga varianter. Den som inte förstår kan förstås bli irriterad. Men om man tänker efter handlar det ju om något så spännande som en utveckling av skriftspråket, som ju inte behöver vara en gång för alla fixt och färdigt! När man pratar hörs det ju om man är glad, ledsen eller förvånad. Med hjälp av en smiley går det att visa i skrift också.

Att 10–15-åringar mycket väl förstår skillnaden mellan chatt och exempelvis uppsatsskrivning i skolan har Ylva Hård af Segerstad, tillsammans med kollegan Sylvana Sofkova Hashemi, visat i projektet *Att lära sig skriva i IT-samhället*.

– För dem som är uppvuxna med den nya tekniken sitter chattandet i fingrarna. Så visst kan det hända att en förkortning eller ett speciellt uttryck slinker med i uppsatsen. Men vem som helst kan ju råka säga eller skriva något som inte riktigt passar in i situationen. I skolan anpassar sig eleverna oftast mycket väl till vad som förväntas av dem. De handlar alltså inte om att det ena sättet att skriva utesluter det andra, utan om att lära sig välja kommunikationssätt efter situationen. Självklart finns det också ungdomar som markerar grupptillhörighet genom att uttrycka sig så andra inte förstår. Sådant har alltid funnits.

Men ibland uppstår kulturkrockar.

– Ett exempel är det projekt, stött av LinCS-projektet, jag just nu håller på med kring forskningsbibliotekens online-tjänst Fråga biblioteket. Vem som helst kan mejla en fråga men det är främst skolungdomar som gör det. Bibliotekarierna är ganska upprörda över det ohysade språk ungdomarna använder, som exempelvis att tilltala dem med ordet "bitch". Jag har fått tillgång till Kungliga bibliotekets frågedatabas och det jag vill ta reda på är vad som gör att det uppstår sådana här kulturkrockar och kommunikationskollisioner. Handlar det om "the online disinhibition effect", alltså att människor känner sig fria att göra saker på internet som de aldrig skulle göra annars? Eller är det så att den här typen av ord är så vanliga bland ungdomar att de inte riktigt tänker på hur andra kan uppfatta dem?

INTE BARA SÄTTET ATT formulera sig utan också själva frågorna som kommer till Fråga biblioteket kan vara oväntade.

– "Var ligger det bästa kebabstället i Jönköping? Svara innan lunch!" är något som det känns ganska underligt att fråga ett bibliotek om. Hade ungdomarna ställt den frågan om de befunnit sig på det fysiska biblioteket? Det finns också en osäkerhet om vad själva frågetjänsten handlar

om och en god portion humor som är kopplad till det här med anonymiteten.

Just den typen av problem får kugghjulen i hjärnan att sätta igång, säger Ylva Hård af Segerstad.

– Det är då man känner att det är en ynnest att få vara forskare och få undersöka hur verkligheten ser ut, fundera över varför och vad detta kan ha för konsekvenser.

Att unga människor har en så självklar inställning till ny teknik borde inte ses som ett hot. Istället är det en tillgång som skulle kunna användas mycket mer i exempelvis undervisningen, menar Ylva Hård af Segerstad.

– Göteborgs universitets satsning på lärplattformen GUL är ett exempel på hur man velat utnyttja ny teknik men ändå tänkt ganska traditionellt. Vi lärare ska lägga in kursplaner och scheman där och vi kan även göra andra saker, exempelvis analyser av vilka artiklar studenterna läst. Men kommunikationsdelen är sämre utvecklad, det här att studenter och lärare ska kunna ge varandra återkoppling. Ändå är det just kommunikation som studenterna är bra på och som verkligen skulle göra en sådan här plattform intressant.

NY TEKNIK KAN ANVÄNDAS till mycket. Förutom sina analyser av språk har Ylva Hård af Segerstad, tillsammans med medieforskaren Robert Burnett, skrivit en artikel om hur en mobiltelefon användes som bevismaterial vid Knutbyrättegången.

– Raderade sms kan återskapas och digitala spår går att undersöka. Den som exempelvis vill begå ett brott gör klokt i att lämna mobilen hemma, eftersom den går att lokalisera om den är på. I exempelvis Holland och Tyskland finns lingvister anställda vid polisen för att arbeta med "forensic linguistics" och behovet finns också i Sverige.

Ny teknik leder också till annorlunda tankar och frå-

gor. Kommer exempelvis internet att förändra människan på något mer grundläggande sätt? Eftersom ett flöde av information ständigt finns tillgängligt behöver vi kanske inte längre lära oss särskilt mycket?

– **DET FINNS EN** filosofisk riktning, posthumanismen, som menar att alla föremål och apparater vi omgett oss med sedan urminnes kan ses som, inte yttre föremål, utan förlängningar av våra kroppar som gör att vi exempelvis får bättre minne eller lättare för att kommunicera. Det är förstås fantasieggande tankar. Men annars tror vi gärna att vår egen tid är så speciell, våra apparater och tekniker så annorlunda och våra problem så nya. Men det kan vara nyttigt att studera hur människor tänkte förr. För oss framstår 1800-talets förhoppningar och farhågor när det gäller telegrafan som löjliga. Men vi resonerar själva på samma sätt kring internet och mobiltelefoner.

YLVA HÅRD AF SEGERSTAD

Arbetar som: Områdesansvarig för projektet *Lärande, kommunikation & IT* och forskar om språkbruk och interaktion i digitala kommunikationsmedier.

Familj: Make, döttrar på 5 och 3 år.

Bor: I Masthugget.

Intressen: Förutom forskningen och familjen, litteratur och musik.

Personer jag beundrar: Professor Susan Herring från Indiana University, USA, som var opponent vid min disputation och pionjär när det gäller datormedierad kommunikation. Naomi Baron, professor vid American University, Washington DC, som är en fantastiskt driven och mycket framgångsrik forskare inom datormedierad kommunikation. Båda är lingvister.

Favoritförkortningar/smileys: Använder oftast ;D. Jag skriver ofta iaf, mkt, ngn. Har också, som alla andra gissar jag, en del egna förkortningar om det är saker jag skriver till mig själv. Människan är av naturen lat eller smart. Man gör inte mer än man måste.

Egenskaper jag gillar/ogillar: Jag ogillar min egen oberäknelighet, både gentemot mig själv och andra.

Senast lästa bok: Tim Pears *Blenheim Orchard*.

Senaste film: *Bonjour Sagan*.

Gör helst på semestern: Är med familjen på Malö.

utsikten

FOTO: LASSE LINDKVIST

"Ruffig gata som passar mig ganska bra"

UTANFÖR MITT FÖNSTER ligger en av Göteborgs skabbigaste gator. En riktig bakgata. Den glammiga Avenyns baksida helt enkelt. Hela dagen kör stora tankbilar förbi mitt fönster med sin last av billig fatöl. Den tankas in på krogarna med slang som vore det villaolja. Asfalten är ständigt klubbig av öl och kräk och i luften hänger en svag doft av brustna förhoppningar. Sitter jag någon gång sent på min arbetsplats dunkar eurotraschdiskon som en stånghammare och från fönstren på andra sidan blinkar det rött och grönt.

Av någon outgrundlig anledning så tycker krögarna att det är en toppenbra gata att parkera sina svindyra bilar på. Stora vräkiga Porsche Cayenne och Mercor som urtidsdjur. Bilar de köpt för alla pengar de drar in på den sliskiga och utspädda öl de säljer för ockerpriser. När jag var ung punkare skydde vi Avenyns krogar som pesten och jag kan fortfarande förstå varför.

Näja – gatan är ful och ruff men den passar mig ganska bra. På fönstret har jag tejpat upp våra OH-siffror och om jag lutar mig tillbaks i stolen och kikar upp mellan husen kan jag trots allt se himlen. Och om någon förhandling är extra kärv kan jag göra just det – kasta en snabb blick upp mot himlen – vilket ofta ger den lilla extra kraft som varje prefekt så väl behöver. Så jag antar att jag får vara nöjd med min utsikt.

Lasse Lindkvist

PREFEKT, HÖGSKOLAN FÖR FOTOGRAFI

FOTO: JOHAN WINGBORG

”Relmu” betyder regnbåge på mapudungun, som talas av mapuchefolket, en ursprungsbefolkning i Chile, som har fått ge namn till dockteatern Marcia Pizarro arbetar med.

KASPERTEATER MOT RASISM

Marcia Pizarro saknade barnkultur på spanska när de egna barnen växte upp, men med en dockteater och ett radioprogram har det blivit ändring på det.

– Jag möter många familjer från Latinamerika där barnen inte talar spanska och det är verkligen synd, tycker jag.

DOCKTEATERN RELMU är alltid med när solidaritetsorganisationen Coordinadorla ordnar arrangemang för att samla in pengar till handikappade barn i Latinamerika. Bakom skynket finns Marcia Pizarro, som arbetar som lokalvårdare vid Göteborgs universitet. För tio år sedan träffade hon Marta Loyola när Coordinadorla hade en solidaritetsdag på Stadsbiblioteket. Sedan dess har de arbetat tillsammans med kultur för barn på spanska.

– Vi har väldigt roligt ihop! Fast det bästa är att se barnens leenden och höra dem skratta. En del kan vara lite rädda, så det är viktigt att låta dem bekanta sig med oss. Men sedan vill barnen gärna komma fram och känna på peruken och dansa med marionettdockan.

Men hon betonar också att de vill förmedla ett budskap: om konflikter mellan tjejer och killar, om att acceptera människors olikhet och om att vara rädda om varandra. Hon visar dockorna Abbe och Ida som hon och Marta har tillverkat

Några av dockorna har Marcia Pizarro och hennes kollega Marta Loyola tillverkat själva.

själva. Abbe ser ut att komma från goth-scenen medan Ida har en mer lyxig utstrålning.

– **ABBE HAR EN DEL** rasistiska åsikter och Ida säger också en massa dumma saker, men de lär känna varandra, säger Marcia Pizarro och ler finurligt.

Förra året uppträdde Marcia Pizarro och Marta Loyola på Liseberg under en mångkulturdag och då gjorde de ett undantag och spelade på svenska, men annars håller de hårt på att tala spanska.

– Många frågar om vi inte kan tala svenska, men vi tycker att det är viktigt att barnen får höra spanska. Det är en stor fördel att kunna två språk och det finns människor som betalar för att lära sig spanska – modersmålet är ju gratis. Utbudet för spanskalande barn är väldigt litet i Göteborg, trots att många människor med latinamerikansk bakgrund bor här, tycker Marcia Pizarro.

– **MEN VI HAR OCKSÅ** spelat med Abbe och Ida för gymnasieelever som lär sig spanska och de skrattade också mycket.

Marcia Pizarro kom till Sverige med sin sons far för drygt tjugo år sedan och gick i en skola där eleverna ofta fick dansa, sjunga och läsa poesi. Intresset för kultur i olika former har bara fortsatt: hon läser mycket, lyssnar på musik och dansar mexikansk folkdans.

– Jag sjunger ganska ofta på jobbet: då vet de flesta här på universitetet vem som är i närheten.

Hon sänder också radio varje vecka – en trekvart med ett program för barn. I alfabetisk ordning avhandlar programmet veckovis de latinamerikanska länderna – deras historia, mattraditioner, natur och kultur. Högtidsdagarna är viktiga och efter sommaren väntar förebereidelserna för årets höjdpunkt: Chiles nationaldag, den 18 september.

– Insamlingen till handikappade barn har ett uppehåll i år, men på så sätt kan vi få in ännu mer nästa år.

Viveca Bladh

fakta

Marcia Pizarro

Ålder: 43 år.

Bor: Lägenhet i Flatås.

Familj: En son och en dotter i Sverige, släkten i Chile.

Gör: Lokalvårdare och friskvårdsambassadör på Göteborgs universitet – och bartender!

Fritidsintressen: Barnteater och barnradio på spanska, men läser också, gärna biografier, dansar mexikansk folkdans och lyssnar på musik.

Ingen tid för livets tomrum

TEXT Eva Lundgren | ILLUSTRATION Mario Brancaglioni

Datorns bokmärkeslistor blir allt längre, sparade mejl skräpar i inkorgen, obesvarade sms ligger och väntar på hantering – känns det igen?

Så varför inte ta itu med det? Är det informationssamhällets överflöd som gör oss handlingsförlamade eller ligger problemet i själva människans natur?

GU JOURNALEN har gett sig ut på spaning efter tidsandan och snubblade nästan genast på ett ord som används inom psykologin: prokrastinering. Vad betyder det?

– Det är ett beteende som innebär att man skjuter upp själva påbörjandet av en handling, förklarar Carl Martin Allwood, professor i psykologi. Men när man väl kommer igång kan man vara lika effektiv som andra. Sedan finns det de som visserligen påbörjar saker och ting men aldrig blir klara. Böcker bli liggande, artiklar skrivs aldrig färdigt. Orsakerna kan vara många men bland annat kan det bero på bristande förmåga att planera. Vi tenderar att se särskilt den framtid som ligger långt bort i mer principiella termer. Vardagslivet alla göromål sjunker undan när vi tänker på allt vi ska göra någon gång längre fram, exempelvis under semestern. När den äntligen kommer har vi så fullt upp med smått och gott, som vi glömt planera för att vi aldrig hinner göra utflykten, läsa boken eller skriva artikeln som vi tänkt.

Vid planeringstillfället är vi också ofta på det klara med vikten av att göra saker och ting i god tid.

– Men ju närmare vi kommer vår tidsgräns, desto mer inser vi att det kanske inte är hela världen om tidsplanen spricker. Och därmed börjar vi dra ut på det vi skulle göra.

Är det så att modern teknik gör detta beteende vanligare? Dagens människor har ju fler möjligheter än vad de har tid att göra något av möjligheterna, påpekar tekniksociologen Olle Hagman.

– Om jag för 15 år sedan ville få en översikt över ett forskningsområde fick jag sitta veckovis på biblioteket och studera. Idag går det hur snabbt som helst att få fram, inte bara en överblick, utan också hjälp med att hitta dokument och söka i dem. Det är ju fantastiskt men får oss också att tro att vi ska hinna mer än vi faktiskt gör.

Tekniken innebär inte bara nya möjligheter. En av de viktigaste förändringarna ny teknik leder till är andra normer för hur saker och ting ska vara.

– Bakom teknikutvecklingen ligger ofta ett missnöje. Om vi exempelvis upplever att vi lider brist på tid skaffar vi tidsbesparande maskiner. Men samtidigt ändras också vår föreställning om vad vi ska göra under en dag. Ett känt exempel är tvättmaskinen. Den var tänkt att underlätta för husmödrarna men innebar istället en förändring av vårt sätt att se på smuts. Eftersom det blev så mycket lättare att tvätta ökade kraven på rena kläder och husmödrarna fortsatte lägga ner precis lika mycket tid på tvätt som tidigare. Ett annat exempel är bilen som borde vara tidsbesparande. Men istället använder vi mer tid på att transportera oss och exempelvis skjutsa barnen till olika verksamheter än vad som var vanligt förr. Så tekniken både sparar och stjälar tid.

ATT VÅRT SAMHÄLLE ÄR så fullt av aktivitet leder också till en föreställning om att den moderna människan är rastlös och utan tålmod. Etnologen Anita Beckman

”Bakom teknikutvecklingen ligger ofta ett missnöje. Om vi exempelvis upplever att vi lider brist på tid skaffar vi tidsbesparande maskiner. Men samtidigt ändras också vår föreställning om vad vi ska göra under en dag.

har just disputerat på en avhandling med titeln *Väntan*. Hon menar att många stressade människor trots allt längtar efter tid att inte göra något särskilt.

– En av mina informanter var en ung kvinna som kände sig lurad om hon fick komma in för tidigt till doktorn. Hon såg nämligen fram emot stunden i väntrummet då hon kunde sitta och fundera, mysa med en kopp te och slippa göra något utan att bli ifrågasatt. En annan intervjuperson berättade hur hon upplevde att tiden kramades sönder så att hon själv inte fick

plats. Och en kvinna jämförde tiden med ett gummiband som hon försökte dra ut för att få lite andrum. Tågresor nämnde många som betydelsefulla tillfällen då man kunde låta timmarna bara gå.

DE TILLFÄLLEN MÄNNISKOR trots allt tvingas ta det lugnt kan bli snudd på andliga upplevelser, förklarar Anita Beckman. Ett exempel är kvinnan som berättade hur bussen hon reste med plötsligt fick punktering. Alla passagerare måste gå av och just den perioden av sysslolös väntan blev som en öppning för henne att äntligen få tid att lyssna på sig själv.

– Men enligt reklamen är väntan något negativt och poängen med exempelvis en mobil är att fylla alla mellanrum i tillvaron med prat, sms eller spel.

Professor Henrik Sjövall vid institutionen för medicin menar att det moderna samhället med sitt enorma flöde av kortfattad information riskerar att ta kraft från det som gör livet värt att leva.

– Den mänskliga hjärnans bandbredd, alltså mängden information som kan passera in och ut per tidsenhet, är ganska liten. Men mängden information är

enorm. Alltså gäller det att koda och paketera allt vi upplever på ett sätt som gör det begripligt, hanterbart och lättillgängligt. Den som sitter och dricker kaffe till exempel noterar kanske inte färgnyansen eller örts form på koppen utan bara det som behövs för att den del i hjärnan som vet att det är en kopp ska reagera. Ju duktigare vi är på att paketera informationen och ju fler sladdar vi har mellan olika typer av information, desto bättre är vi på att tänka komplicerade tankar. Men hjärnan måste defragmenteras ibland, vi måste rensa

tankarna. Och det gör vi när vi drömmer, tänker på annat eller fantiserar.

ATT GÅ IN I VÄGGEN är just att inte ha fått möjlighet att defragmentera hjärnan.

– Det vi kallar bildning handlar mycket om att ta sig tid för frågor som kräver reflektion och som inte kan avgöras på en gång. Det är också den typen av funderingar som ger mening åt tillvaron. Hinner man aldrig med det här känns livet tomt.

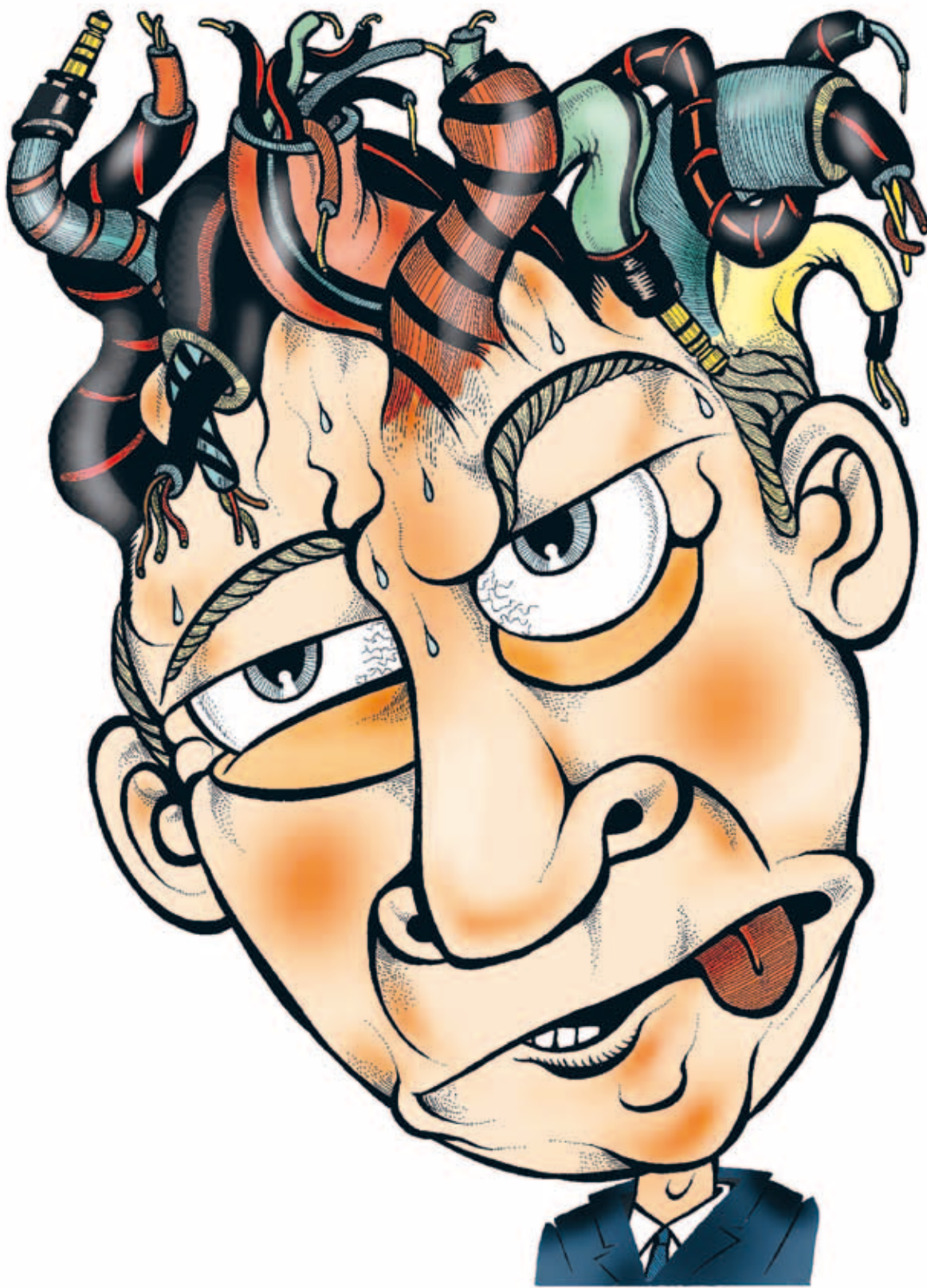
Vårt problematiska förhållande till tid är en drivkraft inom teknikutvecklingen, påpekar Olle Hagman. Tekniken stressar upp tempot och får oss att räkna med snabba lösningar vilket ytterligare driver på tekniken och ökar förväntningarna än mer.

– Men tekniken underhåller också våra drömmar om ett annat liv. Det finns de som skaffar sig bil men som använder den så sällan att det hade varit mycket mer ekonomiskt att ta taxi de få gångerna. Men bilen får oss att fantisera om frihet. Och den som skaffar sig video för att spela in film kanske inte gör det särskilt ofta, men njuter ändå av möjligheten. Vi bygger om badrummet till ett spa som vi sedan inte bryr oss om och förnyar köket trots att vi fortsätter att mest köpa halvfabrikat. Men drömmen om allt det vi skulle kunna göra får näring.

ALLA PRYLAR vi omger oss med kan också ge trygghet, menar Carl Martin Allwood. Att ha bokhyllan full med böcker, spännande artiklar på nätet och intressanta apparater att undersöka skapar trivsel och positiva förväntningar, även om man aldrig hinner med alla de här sakerna. Och själva köpandet av prylar eller sökandet på internet kan vara roligt i sig.

– Men att ha tidsbrist måste inte vara något negativt för dem som känner att de har kontroll över situationen. Det finns ju de som arbetar allra bäst under press, eftersom det är då tankarna skärps och koncentrationen infinner sig. De som fungerar så har en tendens att veta om det och planerar därför sin tid efter det här sättet att vara.

Var det då så mycket bättre förr? Många har en ganska romantisk bild av hur människor i det gamla bondesamhället trosvisst väntade på naturens växlingar och på sädd och skörd. Man föreställer

”Den moderna människan däremot befinner sig i ständig orolig väntan på att livet äntligen ska komma igång på allvar.

sig den tiden som full av mellanrum då människan levde på riktigt, berättar Anita Beckman.

– **DEN MODERNA MÄNNISKAN** däremot befinner sig i ständig orolig väntan på att livet äntligen ska komma igång på allvar. Men vårt uppskruvade tempo har komplexa orsaker där tekniken bara är en del. Vi lever också i ett otrött samhälle där människor hela tiden riskerar att bytas ut. Då gäller det att visa att man är duktig och flexibel och att man kan anpassa sig till olika situationer. Det värsta som kan hända är att avslöjas som en bluff,

som någon som inte riktigt hänger med. En samhällskunskapslärare jag talade med förklarade att hon måste hålla sig uppdaterad hela tiden genom att se på tv, läsa tidningar och söka på internet. Annars skulle hennes elever snart komma på henne med att inte kunna tillräckligt mycket.

Före industrialismen ansågs erfarenhet som en viktig egenskap, påpekar Olle Hagman.

– Sedan dess har äldre människors kunskaper blivit allt mindre värda. Det är de unga som vet hur de nya kamerorna fungerar eller hur man söker på nätet. Äldre

människor hinner knappt vänja sig vid sin nya mobil förrän det är dags att byta ut den mot en senare version med ännu fler funktioner som de heller inte kommer att lära sig. Det är en paradox att samtidigt som samhället är så ungdomsfixerat klarar det inte av att ge ungdomarna jobb utan det är de äldre som sitter på de flesta tjänsterna.

MEN NÄR VI SÄGER att vi lider av tidsbrist glömmar vi att vi också ägnar oss ganska mycket åt att slå ihjäl tiden. Mycket teknik handlar ju just om tidsfördriv som exempelvis spel, påpekar Olle Hagman.

– Och de här spelen och förströelserna behövs nog. Men framför allt behöver själen lite långsamhet. I sommar ska min bror och jag ut och segla och då har vi bara två saker att tänka på: vart vi ska och vad vi ska äta. Resten är väntan.

Den moderna tekniken är ett hot men också en möjlighet, menar Henrik Sjövall.

– Bodil Jönsson föreslår i sina böcker om tid att vi delar in våra åtaganden i fyra kategorier: det som är roligt och lätt, det som är roligt och svårt, det som är tråkigt och lätt samt det som är tråkigt och svårt. Det tråkiga måste kanske göras men vi behöver dessutom skapa oss ett system där det roliga får plats. Även om det idag närmast ses som en fientlig handling att stänga av mobilen måste man lära sig att göra det ibland. Och datorns väldiga potential kan vi hantera på ett smartare sätt. Att exempelvis kopiera mejl till samtliga anställda på en avdelning oavsett om det är relevant för dem eller inte borde nästan vara förbjudet.

DET GÄLLER OCKSÅ ATT ta till vara pauserna i tillvaron.

– Eftersom jag bor i södra skärgården inträffar de här avbrotten på färjan när jag är på väg till eller från jobbet. Många tror att det är tråkigt att ha så lång resväg men för mig handlar det tvärtom om en möjlighet att dra sig undan en stund. Det är då jag får tid att tänka mina egna tankar.

Vill du läsa mer?

Anita Beckman: *Väntan, etnografiskt kollage kring ett mellanrum*, Buehler, Griffin och Ross: *Inside the planning fallacy: The causes and consequences of optimistic time predictions*, Antonio Demasio: *Descartes misstag* samt *På spaning efter Spinoza*, Billy Ehn och Orvar Löfgren: *När ingenting särskilt händer*, Thomas Hylland Eriksen: *Ögonblickets tyranni*, Thomas Gilovich, Dale Griffin och Daniel Kahneman: *Intuitive judgment: Heuristics and biases*, Peter Gärdefors: *Den meningsökande människan*, Bodil Jönsson: *Tio tankar om tid*, Tor Nørretranders: *Märk världen*

news summary

More teaching hours for linguists

◆ The Department of Languages and Literatures wants to change the way the number of teaching hours is calculated. The new method will lead to more teaching and less time for research.

Working time survey at the university library

◆ Almost 200 university library employees have been given a survey on the exact number of minutes they spend on various work tasks. The librarians are protesting, wondering what the purpose of the study is.

New forensic psychiatry unit

◆ Why do some people commit violent crimes? A new forensic psychiatry unit will try to answer this question. The unit will include not only medics and psychologists but also philosophers and theologians.

Gender studies office criticised

◆ An internal audit has found that the gender studies office has purchased services from non-contracted service providers, even after receiving formal complaints.

The Swedish commission on autonomy

◆ The University of Gothenburg wants more freedom but is sceptical to the commission's proposed structural organisation. 'The universities should remain state-administered, but should be given exceptional status in the Constitution', says Head of Administration P-O Rehnquist.

GU Journalen reaches most of the university

◆ Two new GU Journalen surveys show that it reaches most of the university. 'But the readers want more debate and critical inquiry', says media researcher Jan Strid.

No problems with young people's language

◆ Ylva Hård af Segerstad, linguist and researcher on instant messaging and Internet chatting, says she is not concerned about language depletion since students are good at adjusting to different situations.

Meeting with a clown

◆ Marcia Pizarro is not only a university building cleaner, she is also a clown. She performs in Spanish to help children from Latin America remember their language. 'Many people pay a lot of money to learn Spanish. Our children get the language for free and should take advantage of it'.

Pedagogical prizes

◆ The 2009 individual pedagogical prize will be awarded to mathematician Samuel Bengmark, who invites students' families to participate in oral examinations. The team prize will go to Ylva Donning and Stig Grundvall, Department of Social Work, who have relocated part of the social work programme to Gothenburg suburb Biskopsgården.

53 NEW PROFESSORS INAUGURATED

PHOTO: JOHAN WINGBORG

"Your colleagues and families may treat you as if nothing has changed, but as new professors, you represent renewal and creativity at this university".

That's how Vice Chancellor Pam Fredman led off this year's Inauguration of New Professors ceremony at the Concert Hall.

IN ADDITION TO song and music, the ceremony included several speeches. Former Foreign Minister and diplomat, Jan Eliasson, emphasised the importance of getting involved in public life and always being curious. Religious historian, Ola Sigurdson, stressed the need to feel a sense of wonder at life. Lena Mossberg, an economist, explained how various events, such as the Göteborg Half Marathon, start

the economic wheels turning.

"When I was a boy, I wanted to be a farmer, tennis player and professor", Johan Åkerman, Professor of Experimental Physics recounts. "Being a professor combines these in a way; you get to see people grow and flourish and you learn to play on different surfaces."

Gunnar Tobin, Professor of Pharmacology, discussed the usefulness of research.

"Do we always know the importance of fundamental scientific discoveries? When Arvid Carlsson discovered the role of dopamine in the brain, did he know that this would lead to important medications? To research and acquire knowledge and then share it with society is a goal of every researcher."

Student Representative, Fabian

Lundgren, urged the new professors to continue to demonstrate curiosity.

"The greatest joy in life is realising that you don't know everything, and that there is always more to discover. And I hope you'll continue to do that, to discover."

Students from the Academy of Music and Drama performed works of Evert Taube, Jerome Kern, George Riedel and others, and the Stella Academica women's choir sang *Chattanooga Choo Choo*, *Moonlight in Vermont* and *I Got Rhythm*.

After the ceremony, it was time to mingle and enjoy a great buffet. What was for dinner? Roast beef roulade with horse radish cheese, potato salad with parmesan cheese, and naturally, a selection of various other cheeses.

Eva Lundgren

What's that you have on your feet?

GU Journalen did a quick survey of the shoes of the guests.

Anna Lindholm, Faculty Director, Faculty of Social Science office:

"I wear comfortable ECCO shoes with just the right size heel. They're 10 years old, and it's really a shame that you can't find this kind of shoe any more."

Erika Strand, Acting Vice Chancellor, Artisten:

"I bought these shoes at a shop in Nordstan that later closed down. I have another pair of shoes with me, but I decided not to wear them because I'm afraid of getting chafed feet. After all, I'll be running in the Göteborg Half Marathon tomorrow."

Malin Hjertberg, The Association of Odontological Students:

"I bought my shoes in Rio de Janeiro 2006, and I think this is a good occasion to wear them. It was the wonderful leather that convinced me to buy them."

Anders Lindseth, newly-appointed Professor at the School of Design and Crafts (HDK):

"When I'm going to a party, my wife usually makes sure I wear appropriate shoes. However, since my family lives in Munich, I had to arrange things myself. I didn't even know I had these shoes. I just happened to find them."

Anna Maria Koziomtzis, Senior lecturer at the Academy of Music and Drama:

"These shoes are brand new. I bought them to wear this summer and on special occasions."

Gunnar Falkemark, newly-appointed Professor of Political Science:

"I always wear patent leather shoes, and have at least ten pairs at home. These are my patent leather shoes for spring. I also have patent leather shoes for summer and the beach. I could discuss this subject in greater detail, but maybe we don't have time for that right now?"

PHOTO: JOHAN WINGBORG

Ming Tsao has a mixed background: He comes from California, but his father is Chinese and his mother's grandparents were from Kristianstad.

Compassionate composing

"Composing can be a humanistic act," says Ming Tsao, new Professor at the Academy of Music and Drama. "It can be a method of increasing the listener's sensitivity to other people and to the environment. And it can be a way of showing compassion to people regardless of background and history."

MING TSAO is in Gothenburg for a few days to get acquainted with the University, but he will not start lecturing until next semester.

"I will give private lessons as well as conduct seminars where the students can critique each other. However I also want to discuss how philosophical questions, poetry and films might inspire a composer. Among other things I have a collection of experimental films that I hope to show and discuss with my students."

Ming Tsao has a rather mixed background – in more ways than one. He comes from California, but his father is Chinese and his mother's grandparents were from Sweden. He is a Faculty Fellow at the University of California, San Diego, but lives with his wife in Berlin. He holds a PhD in composition but also has a master's degree in ethnomusicology – as well as in mathematics.

"WHEN I STUDIED ethnomusicology I spent a year in China, which included learning to play the qin, a seven-stringed zither, the only Chinese "scholar's instrument". Not least interesting is the notation developed

especially for the qin where Chinese characters are used to show how the instrument should be used rather than how the music should sound. Chinese music is different from western classical music in that the noises from the instruments are not concealed. This is something that I use myself in my compositions. When playing a violin I want to hear the sound from moving the bow up and down, from wood or metal. But I also use quotations from earlier music in my work, Beethoven for example."

STUDYING MATHEMATICS has been a way of bringing more structure to the act of composing, says Ming Tsao.

"That's why I wrote my thesis on mathematical applications to music theory. To me composing is something intuitive and spontaneous, but the mathematical thinking makes it more precise."

Being a composer today is perhaps particularly challenging when people are almost always surrounded by sounds.

"This is something that makes us increasingly insensitive and alienated; we try more and more to shut out our environment. But by listening to music we can open up to a new awareness. A composition can include so many histories and backgrounds: it can be something from China or India, Monteverdi or Miles Davis, and listening can make us more compassionate as individuals."

Eva Lundgren

Rätt ut i verkligheten

Ylva Donning och Stig Grundvall belönas för framgångsrik fältbaserad pedagogik.

Före en nytta med lärdom, kombinera teori med praktik och låt studenterna få träna på riktiga fall.

– Det handlar om att skapa de rätta pedagogiska sammanhangen, menar Stig Grundvall och Ylva Donning från socialt arbete som i år belönats med det pedagogiska lagpriset.

DE ÄR MÄRKBART RÖRDA och lite småchockade över nyheten. Något firande har de inte hunnit med än. Kollegorna ropar "Grattis" i korridoren och på vägen berättar de att det säkert blir ståhej på institutionens balkongfest – och fest i Biskopsgården, så klart.

– Det är förbannat roligt, utbrister Stig Grundvall med ett skratt. Vi blev först glada för att vi hade blivit nominerade men vi hade inte alls räknat med att få priset. Vi har jobbat lite vid sidan om och det är inte alltid sådant uppmärksammas.

Men nu har de kvitto på det. Enligt motiveringen får de priset "för framgångsrik fältbaserad pedagogik inom socionomutbildningen".

– Vi bygger vidare på den tradition som Bosse Forsén och Lasse Fryk har lagt grunden till, säger Stig Grundvall som tillägger att initiativet till den här utbildningen från början kommer från stadsdelsförvaltningen och Bräcke Diakoni som utlyste två halvtidstjänster. Och stadsdelen ser ett behov av att kunna rekrytera socialarbetare med kulturkompetens som kan börja jobba på en gång.

– Det var ju helt underbart. Nu fick vi

chansen att skraddarsy en utbildning där studenterna själva får lösa problem med hjälp av litteratur, grupparbeten, fältarbete och exempel från verkligheten, förklarar Stig Grundvall. För oss finns det en tydlig koppling mellan teori och praktik. Annars är det lätt att man far på avvägar och fastnar i projektet. Nej, tillbaka till lärandemålen. Vad är det studenterna ska lära sig och vad är det pedagogiska målet?

UTBILDNINGEN BYGGER PÅ ett nära samarbete mellan stadsdelsförvaltningen, den ideella stiftelsen Bräcke Diakoni och universitetet. Organisationer med starka intressen. Men det har gått bättre än förväntat.

– Alla vill få ut något av samarbetet, men vi har hela tiden lyckats hålla universitetets fana högt och lutat oss mot våra kursplaner och vår examinationsrätt för socionomer. Det har varit vår grundbult och garant för att ge studenterna rätt kvalitet i utbildningen, menar Ylva Donning.

Undervisningsformerna är en blandning av teoretiska storföreläsningar vid institutionen och "praktiska" föreläsningar, grupparbeten och handledning vid Bräcke Diakoni. Studenterna har fått varsin mentor, en yrkesverksam socialarbetare som de kan bolla frågor med.

Redan första veckan fick studenterna besöka socialkontoret och ge sig ut på stadsdelsvandring för att bekanta sig med området. Bland annat har de fått göra valundersökningar, skapa utställningar och skriva debattinlägg till lokaltidningen.

– Studenterna kommer direkt ut i

människornas verklighet i samhället, säger Stig Grundvall som är väldigt nöjd med mixen i gruppen. Både yngre och äldre, nästan hälften killar, som kommer från olika samhällsklasser och flera med annan etnisk bakgrund:

– Ingen lätt mix, men det har funkade riktigt bra. Våra studenter har blivit GU:s Förening Nationer.

Ett mål med utbildningen har varit att överbrygga teori och praktik, där varje liten kugge är viktig för helheten.

– VI OCH STUDENTERNA lär oss hela tiden nya saker. Det spännande är att vi inte alltid är säkra på hur det ska gå, för mycket har varit okänd mark. När man lyckas knyta ihop teori med en autentisk situation och ser att det lyser i studenternas ögon, då är det en fröjd att vara lärare, menar Ylva Donning.

Men allt har inte varit guld och gröna skogar. Studenterna var i början oroliga för att bli försökskaniner och undrade om de skulle få samma utbildning som alla andra. Men efter ett par månader föll det mesta på plats, berättar Stig Grundvall. Då frågade de: "Får de där inne vad vi får?" "Nej, det får de inte", var Stigs bestämda svar.

ATT UNIVERSITETET finns på plats i förorten har stor betydelse, menar de.

– Universitetet ses annars som något väldigt fint och oätkomligt, som bara vit medelklass har tillträde till, men här ute blir det något annat. Man ser den direkta nyttan, poängterar Ylva Donning.

Trots det, stöter de på fördomar ibland och de tycker att det är viktigt att förändra bilden av förorten som socialt utsatt område med hög arbetslöshet och stora sociala klyftor. Visst finns det problem, men det är inte hela verkligheten.

– Det är inga processer man förändrar i en hast. Men vi finns med på ett litet hörn. Det är inte vår ambition att missionera bland dem som bor i Biskopsgården. Tvärtom är vi där för att lära oss, menar Stig Grundvall.

Ylva Donning nickar. Det gäller att bryta problemfixeringen och att ta vara på alla möjligheter.

Så vad ska ni göra med prispengarna?

– Oj, det har vi hunnit tänka på, fortsätter Ylva Donning och funderar en stund. Det vore roligt att resa till ett utländskt universitet för att studera fältpedagogik och få tid att dokumentera den pedagogik som vi har utvecklat.

Allan Eriksson

”När man lyckas knyta ihop teori med en autentisk situation och ser att det lyser i studenternas ögon, då är det en fröjd att vara lärare.”

fakta

Pedagogiska priser

Göteborgs universitet delar varje år ut två pedagogiska priser, ett individuellt pris och ett lagpris, för att premiera lärare som utvecklat och genomfört en kurs eller utbildning på ett föredömligt sätt. Syftet är också att göra goda exempel kända utanför den egna kursen eller utbildningen. Pristagarna förväntas också hålla ett offentligt seminarium där de berättar om sin pedagogiska gärning.

Prisutdelning sker i oktober i samband med doktorspromotionen. Mer information samt lista över tidigare pristagare: www.gu.se/omuniversitetet/kvalitet

FOTO: JOHAN WINGBORG

Samuel Bengmark belönas för utvecklandet av kursen *Algebra och talteori*, som ingår i lärarprogrammets specialisering i matematik.

Upptäck glädjen i talens värld!

Mattekoncert. Så kallar Samuel Bengmark sina examinationer av de lärarstudenter som specialiserat sig i matematik. Det innebär att släkt och vänner bjuds in för att lyssna på studenternas föreläsningar om olika problem.

– Utmaningen är att förklara komplexa samband så att den blandade publiken förstår, förklarar han.

Han är årets individuella pedagogiska pristagare.

SAMUEL BENGMARK, universitetslektor vid institutionen för matematiska vetenskaper, får ligga i en hel del för att få studenterna att verkligen ta med sig sina föräldrar och syskon på examinationen.

– Men det finns tre skäl till att jag vill att de kommer. För det första handlar det om att studenterna ska lära sig formulera om den matematik vi jobbar med. Den som har en blandad publik måste tänka igenom noga vad som ska sägas, det går inte att gömma sig bakom allmänna klyschor.

– För det andra är det en nyttig

pedagogisk övning att stå där framme inför en massa människor och inte riktigt veta hur det ska gå. Och för det tredje är det så oerhört positivt när studenternas nära och kära kommer hit och de alla får uppleva matematiken tillsammans.

Ett exempel på hur man konkret kan förklara något så svårbegripligt som hur oändligheter kan vara olika stora är att använda så kallad herdematematik, förklarar Samuel Bengmark.

– Tänk dig en herde för flera hundra år sedan, innan det fanns någon allmän skola. Hur höll han ordning på sina får? Jo, han hade en sten för varje djur. När fåren skulle räknas in i fällan tog han bort en sten för varje djur, och fanns det stenar kvar när djuren var inne måste något få saknas. Tänk på samma sätt när det gäller oändliga mängder. Låt två oändliga mängder bilda par. Om något tal blir över är den ena mängden större än den andra.

MEN ATT MATEMATIKEN är abstrakt behöver inte vara detsamma som att den är svårbegriplig, menar Samuel Bengmark.

– Talet 5 är ju exempelvis något abstrakt. Men just därför kan jag använda

det oavsett om jag räknar äpplen, bilar eller får. Det är alltså ofta tvärtom det abstrakta som gör matematiken enkel. När jag kan bortse från alla störande detaljer får jag möjlighet att istället fokusera på det väsentliga.

OCH ATT MATEMATIK MEST skulle vara något för tekniker är en villfarelse Samuel Bengmark gärna gör upp med. Istället betonar han matematiken som en del av vår kultur.

– Alla högkulturer, från mayaindianerna till greker, romare och araber, har utvecklat avancerad matematik. Tänk bara på Eratosthenes som cirka 250 f.Kr. lyckades fastställa jordens omkrets med hjälp av enkel geometri! Och i vår undervisning hänvisar vi fortfarande till Euklides och Pythagoras. Matematik är egentligen bara är en samling axiom som inte skulle behöva ha någonting med verkligheten att göra. Ändå är matematiken med sitt fantastiska symbolspråk det främsta redskapet för att förklara världen runtomkring oss!

Just lärarstudenter är speciellt viktiga att inspirera, menar Samuel Bengmark.

– Ofta hör man att det är betydelsefullt

att mattelärare förklarar den praktiska nyttan med matematik för sina elever. Och det är det förstås. Men det gäller att visa att matematik är roligt också och att det går att leka med logiken. Men mest betydelsefullt är nog ändå att få eleverna att uppleva matematikens skönhet. Matematik är inte lika lättillgängligt som andra konstformer, exempelvis musik som omedelbart ger en upplevelse. Och inom musiken kan man göra på så många olika sätt utan att det behöver vara fel, som att spela klassiskt men också punk.

– I MATEMATIKENS VÄRLD är det däremot inte så, det finns tyvärr ingen punktematik. Och även om flera olika vägar kan leda till rätt svar på ett problem är ju lösningens korrekthet ytterst det viktigaste. För att nå dit krävs tålmod och tankemöda och det är inte alltid så lätt. Men ändå, när man väl förstår ett samband eller bevis, wow, det är en verklig skönhetsupplevelse!

Eva Lundgren

**Skriv till GU Journalens
insändarsida
e-post: gu-journalen@gu.se**

Häftiga diskussioner vid kaffebordet? Protester, debatter, kritik och beröm? Låt fler få veta vad du tycker. Dela med dig av dina åsikter. Men skriv kort och kärnfullt. Uppge alltid namn och adress till redaktionen, men i tidningen får du vara anonym eller skriva under pseudonym. GU Journalen – som omfattas av de pressetiska reglerna – får inte lämna ut ditt namn. Redaktionen förbehåller sig rätten att korta insända manus. Manusstopp för nästa nummer är den 18 september.

IT är inte ett nödvändigt ont

”ÄR DET OKEJ OM jag spelar in din föreläsning?” frågade en student mig för något år sedan. Jag sade att han gärna fick spela in, och han tog fram sin mp3-spelare.

Detta skulle bli starten till hur en grupp studenter gav kursen på distans. Vi hade en deltagare som var på plats vid de obligatoriska tillfällena men som under resten av tiden befann sig på varmare breddgrader. Att studenten inte deltog på ”vanligt sätt” i kursen märktes inte på hans prestationer. Genom egna inspelningar, föreläsningpresentationer, instruktioner och eget material som jag producerat till kursen i digital form, fick han tillgång till dessa aspekter av utbildningen. Studenterna arbetade med versionhanteringssystem för gemensamma arbetsuppgifter, delade digitala kalendrar och genomförde sina gruppsessioner via nätbaserade mötesverktyg. Det som gjorde att jag ens förhörde mig om hur det låg till var att studenten i fråga hela tiden skrev med ett tangentbord utan å, ä och ö – han satt alltså med största sannolikhet utomlands och skrev.

VART VILL JAG NU KOMMA med den här historien? Den hjälper mig att vrida fokus från läraren till lärandet, och från IT i undervisningen till IT som verktyg för studenternas arbete. I dessa studenters värld är föreläsningen, och andra av mig organiserade aktiviteter, en del i ett större kunskapsområde där datorn och nätet spelar viktiga roller. Utvecklingsarbete kring pedagogik och IT tenderar att intressera sig omotiverat mycket för skolans och lärarnas digitala förutsättningar. För tio år sedan var det

vanligt att söka pengar för att få datorer till skolan, nu när studenterna håller på att digitalisera varje aktivitet på universitetet står vi i stort sett handfallna. Eller handfallna kanske är fel ord, vi engagerar oss i hur studenternas IT-användning leder till plagiat, okoncentration, mobbning och fusk, men inte i hur den förändrar och utvecklar förutsättningarna för lärande.

TAR VI STUDENTPERSPEKTIVET i IT-frågan blir knappast nya e-postserverar, Urkund, centralisering, LADOK eller kanske videokonferens de mest relevanta frågorna. De centrala frågorna här rör snarare hur studenten själv kan integrera sin egen personliga uppsättning digitala verktyg i sina studier. Det rör frågor som att upprätthålla kontakter med medstudenter, lärare och handledare, att över tid hantera och systematisera de digitala resurser studenterna bygger upp under sin utbildning, och att få tillgång till, dela och utveckla material i digital form tillsammans med andra. Vi måste lyfta blicken från ”våra” system och intressera oss för vilka verktyg studenterna nyttjar i sin utbildning. Som lärare behöver vi inte längre välja om, och i så fall på vilket sätt, IT ska spela en roll i de kurser vi deltar i. Under tiden vi funderar på frågan har studenterna digitaliserat universitetet. Nog måste frågan kring IT och pedagogik på Göteborgs universitet landa i något mer än GUL?

Johan Lundin,

SAMORDNARE VID PIL-EHNETEN

OH-modellens absurda konsekvenser

I SEPTEMBER FÖRRA ÅRET blev jag kon-taktad av Lewis Dijkstra, som är ”Policy Analyst” på EU-kommissionens direktorat för regional politik. Hans ärende var att efterhöra om vi (det vill säga QoG-institutet) var intresserade av att driva ett projekt om de olika EU-regionernas ”quality of government”. Bakgrunden är att EU satsar stora pengar på regional utveckling men har kommit fram till att man i många fall inte får valuta för pengarna på grund av svårartade QoG-problem i många av regionerna. Mitt svar var att detta var synnerligen intressant för oss, att vi hade precis rätt kompetens för detta och att – om vi fick medel för att skapa en sådan databas – den skulle göra det möjligt för oss att driva många intressanta forskningsprojekt. Våra diskussioner ledde till att EU kommissionen lade ut en ”tender” för detta efter de specifikationer som Dijkstra och jag diskuterat och vi uppmanades att söka.

Jag har nu fått veta av Margareta Ahlqvist och av vår egen ekonomipersonal att vi skall räkna med den nya overheadkostnaden för ett projekt som

detta, vilken är 64 procent. Jag har satt mina medarbetare att räkna på detta och vi har kommit fram till att med en så hög overheadnivå är det helt omöjligt för oss att ta hem detta anbud inom de givna ramarna. Resultatet av den nya overheadmodellen är alltså att vi inte kommer att få dessa medel, att vi därmed går miste om möjligheten att bygga upp en helt unik databas och därmed avsvär oss möjligheterna till många intressanta kommande projekt och ett möjligt framtida mycket givande samarbete mellan oss och detta ”stenrika” EU-direktorat. Jag tänkte att det kunde vara intressant för er att få se något konkret om vad den nya OH modellen faktiskt leder till för GU. Jag anser naturligtvis att detta är mycket olyckligt men dessvärre rätt symtomatiskt för hur GU fungerar från mitt perspektiv.

E-BREV FRÅN BO ROTHSTEIN TILL PAM FREDMAN, P-O REHNQUIST, LENNART WEIBULL, ULF BJERELD, HELENA LINDHOLM SCHULZ, SÖREN HOLMBERG, SVEN-ÅKE LINDGREN SAMT LARS NILSSON, PUBLICERAT MED FÖRFATTARENS SAMTYCKE.

Replik: Det är mörkt i konungariket Sverige

KOMMENTAR TILL Barbara Czarniawskas inlägg, *Slut på vetenskapen*, i GU Journalen nr 3-2009

Jag blev glad när jag läste krönikan. Inte för dess innehåll, som är nog så sorgligt, utan för att någon reagerar. Jag har följt utvecklingen på högskolan genom att jag arbetat på en av de psykioterapiutbildningar som just förlorat sin examensrätt. Samma manualiserade metod för utvärdering tillämpas för att kvalitetssäkra

finns alla humanister som förstår att människan inte rymms i alla dessa manualer? Varför är det inte ett massivt uppror på alla institutioner med humanistisk och samhällsvetenskaplig inriktning? Vår högskole- och forskningsminister vill sätta sitt namn på kartan genom att ansöka om att bli ett pilotland inom OECD. Alla utbildningar ska rankas efter kvalitet, sedan ska resurserna fördelas enligt rankingssystemet. Eftersom det är svårt att mäta kvalitet och för att det finns olika uppfattningar om vad kvalitet är, så gör man det enkelt för sig. Man låter OECD avgöra vad man ska mäta. OECD:s mål är anställningsbarhet och i förlängningen arbetskraftens förflyttning över gränserna.

Kvalitet har alltså fått en helt ny innebörd. Högskoleministern säger i en interpellation det inte spelar så stor roll vad de studerande kan, bara arbetsgivarna vill anställa dem! Det är mörkt i konungariket Sverige.

Har du en affärsidé sprungen ur din forskning?

Var med och delta i vår idé tävling som riktar sig till dig som är kvinna och forskar vid Göteborgs universitet. Syftet är att främja kvinnors företagande. Priset; 30 000 kr i konsultcheckar!

Sista ansökningsdag 24 september 2009!

För mer information; www.holding.gu.se; kontakta Isabel Fernandes; 031 -786 5158; isabel@holding.gu.se

Musik i alla rum

FOTO: JOHAN WINGBORG

Får det vara lite Radiohead till kaffet? Kanske Beethovens femma medan du diskar och Bob Marley på bussen till jobbet?

Ja, idag är det helt naturligt att göra det mesta till musik.

Hur det har blivit så kan man läsa om i en alldeles nyutkommen bok av fyra musikvetare vid Göteborgs universitet.

DET VAR PÅ 1920-TALET som så kallad mekanisk musik blev tillgänglig för helt vanliga människor via grammfon och radio. Även stumfilmen innebar ett nytt sätt att uppleva musik.

– Tidigare hade de flesta människor, som inte hade råd att gå på konsert eller opera, bara tillgång till de visor de själva sjöng eller spelade eller de gatamusikanter de kanske hörde. Först när musiken kunde spelas in och grammfonen började bli vanlig, kunde fler utanför den lilla eliten lyssna på orkestermusik, opera och amerikansk jazz.

Det är Olle Edström som berättar. Tillsammans med kollegorna Alf Björnberg, Lars Lilliestam och Ola Stockfelt har han skrivit en bok om hur musiklyssnandet, musikskapandet och förväntningarna på musik förändrats under 1900-talet.

OCH FÖRÄNDRINGARNA har verkligen varit enorma. Som alltid har de funnits de som oroat sig för nymodigheterna, bland dem tonsättaren Kurt Atterberg som befarade att människor skulle sluta spela instrument själva för att enbart lyssna på grammfon.

– Han menade också att den mekaniska upplevelsen var sämre än att gå på riktiga konserter. Och att musiken började spelas i situationer som den inte var tänkt för sågs som ett problem av många. Att lyssna på Beethoven i samma rum där någon pratade och dit slamret från disken i köket nådde in, förstörde musikupplevelsen, menade man.

FRÅN ATT MUSIK i början av 1900-talet var något människor i allmänhet hörde väldigt sällan, är musik idag något som pågår nästan ständigt runt omkring oss.

– Två engelska musikpsykologer gjorde i början av 2000-talet en undersökning av hur ofta människor mötte musik i det dagliga livet, berättar Olle Edström. De kom fram till att personerna de undersökt hörde musik 44 procent av de undersökta tidsperioderna men lyssnade aktivt endast under 2 procent. Musik har alltså alltmer kommit att bli något man hör medan man håller på med annat. Schlager, rock och pop möter en i bilverkstan, i hissen och i affären. Vid Högskolan Kristianstad finns numera till och med en utbildning om ljudsättning av gator och torg. Musiken har inte bara blivit alltmer tillgänglig att

”Spelar det någon roll hur inspelningen gått till, bara resultatet är bra?”

lyssna på. Den har också blivit lättare att göra själv med hjälp av musikprogram – även för den som inte kan läsa noter, har studerat kompositionslära eller ens hjälpligt lärt sig traktera ett instrument.

– Situationen är dock inte så ny som man skulle kunna tro, förklarar Olle Edström. Redan på 1700-talet kunde borgerskapet roa sig med ett slags tärningsspel som gick ut på att komponera små polonäser eller menuetter. Varje siffra på tärningen motsvarade en takt som fanns i en tabell. Takterna var komponerade så att alla passade någorlunda med varandra. Genom att kasta tärning och titta i tabellen fick man till slut en liten melodi. Det påminner om vad tioåriga barn idag kan göra på sina mobiltelefoner, men är det att komponera? I den mån man skapar något nytt kanske det är det. Och att verkligen lära sig hantera ett komplicerat musikprogram är säkert lika krävande som att lära sig spela ett instrument. Musikskapandet har helt enkelt börjat ta sig andra vägar.

Från att människor för så sent som för trettio år sedan såg det egna musicerandet som idealet, har det artificiella idag blivit norm.

– **PÅ EXEMPELVIS** eurovisionsschlagertävlingarna är det ingen som förväntar sig att deltagarna faktiskt ska stå där och sjunga rätt upp och ner. Tvärtom är allting redan inspelat, sångarna kan inte plötsligt sjunga något oplanerat och runt omkring dem pågår en show med dans och olika specialeffekter som kanske inte alltid har så mycket med själva musiken att göra.

Hur är det med den klassiska musiken då? Den som lyssnar på en violinkonsert av Bach, spelad på tidstroga instrument, kan väl vara säker på vad han eller hon får höra?

– Frågan är dock om musikerna verkligen spelar på instrument från början av 1700-talet eller om ljuden kanske är samplade på ett modernt elektriskt instrument? Sitter musikerna tillsammans och spelar, eller har de suttit i olika studior vid olika tillfällen? Har man klippt ihop flera inspelningar och kanske skruvat upp tempot, eller är det äkta? Kan man förresten höra skillnad om musiken är gjord på det ena eller andra sättet? Spelar det någon roll hur inspelningen gått till, bara resultatet är bra?

DEN BORGERLIGA SYNEN på konstmusik, som något man lite högtidligt avnjuter i tystnad under en konsert, kanske håller på att försvinna.

– Men vad innebär en musikupplevelse i så fall för dagens människor? Det är förstas en spännande fråga för musikvetare att ta sig an. Om jag lyssnar på en jazzkonsert i bilkö och du lyssnar på samma konsert under en promenad i parken, hör vi samma sak då? Kommer jag att höra något som har med bilar att göra och du något som hör samman med naturen?

Att verkligen koncentrera sig på ett musikstycke ger en större upplevelse än att bara lyssna förstrött, menar Olle Edström.

– Men att musiken finns tillgänglig för de flesta, både för den som vill lyssna och för den som vill skapa, är förstas väldigt spännande. Musik angår de flesta. Därför är det ett viktigt område att forska om, fördjupa sig i, fundera över och diskutera.

Eva Lundgren

Säg det om toner och därtill i ord är skriven av Alf Björnberg, Olle Edström, Lars Lilliestam och Ola Stockfelt, samtliga musikvetare vid Göteborgs universitet. Redaktör är Olle Edström och förlaget är Carlsson Bokförlag.

krönika

En bra historia säljer

FOTO: JOHAN WINGBORG

HAR FÅTT EN LITEN STUND ÖVER före middagen. Är i Isafjordur, som ligger i nordvästra Island. Det är Nordic Innovation Centre som ordnat en konferens om turism, innovation och destinationsutveckling. Många av konferensdeltagarna hoppas att turismen ska hjälpa till att få snurr på den bisarra ekonomin i landet. Men är det något för Isafjordur? Här är vackert – höga berg, djupa dalar och vackra fjordar. Det är kargt, kallt, blåsigt, ödsligt och otillgängligt. Konferensgästerna talar om den vackra naturen som attraktionskraft. Jag håller med. De menar att infrastrukturen måste utvecklas med bättre vägar och tunnlar. Jag håller inte med. Är det inte naturen, långt borta och det otillgängliga som är attraktionskraften? Jag talade med en av deltagarna som bor på norra Island. Han berättade att förra gången han var i Isafjordur fick han vänta tre dagar på att flyget skulle gå. Det var dåligt väder. I går när vi kom, gick det inte att landa. Det var för blåsigt. Planet landade på en bana någon annanstans i ödemarken och vi fick åka buss till Isafjordur. Det är sådana historier vi kommer ihåg. Vildmark och tufft väder, inte fina hotell och bra vägar. Det finns det gott om i världen. Varför inte bygga på historier om det kalla, tuffa, karga och svåråtkomliga?

DET GÅR ATT FINNA MÅNGA exempel på enskilda företag men också på destinationer som med hjälp av storytelling lyckats få stor uppmärksamhet i medierna, lockat många besökare, varit lönsamma och systerställningskapande. Det kanske mest kända exemplet i Sverige är Arnrike, som bygger på Jan Guillous böcker, med historiska platser som Husaby, Årnäs och Forshem längs vägen. Det finns också hotell som genom sina storytellingkoncept ökat attraktionskraften och därmed kunnat ha helårsöppet på typiska sommar-/vinterdestinationer. Ett exempel är Stora Hotellet i Fjällbacka som bygger på Kapten Klassen, en person som aldrig funnits men där hotellrummen är uppbyggda utifrån hans resor runt jorden. I detta sammanhang är givetvis frågan om sanningshalt och autenticitet intressant. Hur långt kan man gå? För de flesta är det okej att bo på ett hotell som bygger på en historia om en person som aldrig funnits. Men vad är förvarbart när det gäller destinationsutveckling?

TILLSAMMANS MED FYRA andra forskare har jag startat ett forskningsprojekt, finansierat av Nordic Innovation Centre, som ska analysera de möjligheter storytelling ger vid destinationsutveckling. Vi kommer att undersöka fem olika fall, ett i varje nordiskt land. Den svenska fallstudien är Skaldjursresan, ett måltidsprojekt som drivs av fyra skaldjursakademier:

Råkakademien i Strömstad, Hummerakademien i Hunnebostrand, Ostronakademien i Grebbestad och Musselakademien i Lysekil. Målet är att bygga ett starkt varumärke runt skaldjur med syfte att stärka norra Bohusläns attraktionskraft. Ett delmål är att öka turismen i regionen även under lågsäsong.

En plattform vi vill testa handlar om skaldjursweekend. Evenemanget ska äga rum första gången under allhelgonahelgen 2009, 31 oktober till 1 november. Tidpunkten är bra med tanke på att många aktiviteter runt hummerpremiären är över och att julborden ännu inte har startat. Förhoppningen är att det kortsiktigt kan bli en attraktiv helg för både invånare, sommarstugeägare och tillresande. Långsiktigt hoppas man att många ska förknippa skaldjuren med platserna, att det blir en återkommande helg som sätter sig i folks medvetande genom att ett varumärke byggs upp och att det blir en fin aktivitet som besökare ser fram emot, talar om och bygger upp förväntningar kring. Även medierna kommer att bjudas in eftersom de i hög grad påverkar hur individen uppfattar olika platser.

TILLBAKA TILL FRÅGAN OM det är försvarbart med storytelling i destinationsutveckling. Är det okej att använda skaldjur för att förstärka Bohusläns attraktionskraft? Görs det på ett bra sätt kan det antagligen fungera då skaldjur från Bohuslän har en mängd fördelar. De är mytomspunna och exklusiva, de kan betraktas som kulinarisk snabbmat, de är hälsosamma, de är ekologiskt gynnsamma och det finns ett stort intresse samt en tradition och kunskap runt skaldjuren. Dessutom kan de fungera som säsongförlängare och det ligger alltmör i konsumenters medvetande att bry sig om matens ursprungsplats. Ursprunget kan skapa en känsla men också en karaktär och identitet åt produkten. Det kan ge en styrka för produkten, för platsen men också för andra produkter i regionen. Näväl, fördelar med skaldjuren finns men om skaldjurakademierna och övriga intressenter lyckas med att stärka platsernas image och attraktionskraft och därmed locka fler besökare återstår att se.

Men innan jag kan tänka mer på skaldjuren handlar det om att komma hem från Isafjordur. Hörde just att planet är försenat på grund av dåligt väder. Internet fungerar i alla fall så jag får väl sitta här och skriva om jag blir inblåst. Gott om fisk finns det i fryslagret bredvid det lilla hotellet ...

Lena Mossberg

NYUTNÄMND PROFESSOR I MARKNADSFÖRING,
HANDELSHÖGSKOLAN